

RODNA GRUDA

OKTOBER 1961

VSEBINA

Nekoč in danes

Naša tehnična pomoč tujim deželam

Iz kmetijstva:

Najboljša sorta pšenice na milijon hektarih

Farma na šenčurskem gruntu

Postaje za vzrejo mesnatih prašičev

Klet za 540 vagonov dobrega vina

Izseljenski teden 1962

Tisoči že urejajo svoj odnos do domovine

Praznik Goriških Brd

Spominski večer Louisa Adamiča v Ljubljani

I. S.:

V počitniškem domu za vojne invalide v Strunjanu

M. D.:

Nove hidrocentrale na Soči

Po domači deželi

Kulturni zapiski:

Bogata umetniška sezona v Ljubljani
Neža Maurer: Nove knjige — nove prijateljice

Iz življenja naših ljudi po svetu:

Petindvajsetletnica Jugoslovanskega doma v Aleksandriji

Stane Lenardič: Srečanje v Varšavi
Vesti

Ina Slokan:

Srečanje z Mary

Sport:

16-letna zmagovalka v streljanju

Bruno Parma, mladinski šahovski prvak

Rojaki nam pišejo

Mladi rod

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

je izdala odlično urejeno slikarsko mapo slovenskega umetnika

Mihe Maleša

JADRANSKI MOTIVI

V knjigi je 47 risb z oljem, ki prikazujejo jadransko obalo, morje, otoke in kraje od Istre, Hrvatskega Primorja, Dalmacije do črnogorske obale. Po svojih naravnih lepotah sodijo ti kraji med najlepše na svetu. Našim izseljencem v tujini bo ta knjiga spomin na domačo zemljo, na kraje in ljudi njihove mladosti.

V knjigi je objavljena obširna kulturno-zgodovinska študija o naših obmorskih mestih in razprava o Malešovi likovni umetnosti.

Slikarska mapa je najprimernejše darilo za vsakogar!

Ljubljana, Titova cesta 25

Pohitite z naročili na

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR 1962

Rodno grudo izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanajstkrat na leto. Letna naročnina za prekomorske države je 4 dolarje. Poština plačana v gotovini. Odgovorna urednica prof. Zima Vrščaj, urednica in tehnična urednica Ina Slokan. Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II. Rokopisov in slik, ki jih nismo naročili, ne vračamo. Ček. račun. pri Komunalni banki 600-704/5-155
Tiskala tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani

Nekoč in danes

*Nekoč sem blagroval nje, ki so oči
zaprli, da niso zadnjih dni sramote
več uzrli; danes blagrujem vas, ki
oči imate mlade, da uresničene uzro
vse naše nade.*

(Oton Župančič: »Iveric«)

Iz partizanske skicirke naših umetnikov
France Mihelič: Kurirja

Prav za današnji čas veljajo ti verzi, na videz skopi, na videz prav nič pesniško ubrani, kakor smo navajeni pri tem možu, ki je zapel himno slovenski zemlji, njenim prelestim in bolestim in njeni bodočnosti, ki se poraja iz rok proletariata, v svoji najpomembnejši pesnitvi Dumi. Oton Župančič, pesnik Dume, se je v stari Jugoslaviji zaprl sam vase. Doživel je hudo razočaranje. Takratna država mu ni dala tega, kar je pričakoval. V Dumi je napovedal, kdo bo preobrazil lice zemlje in v koga veruje. To je povedal tudi že prej v svoji znani »Kovaški«, pesmi vseh delovnih ljudi na Slovenskem.

Komaj se je vnel osvobodilni boj, je Oton Župančič v verzih vzkliknil k vstaji. Njegova pesem »Veš, poet, svoj dolg?«, ki je izšla 6. septembra 1941 kot naša prva partizanska pesem, je klicala v boj. Številne pesnitve so se zvrstile za njo in »iver« »Nekoč in danes« je le drobcen odlomek iz njegove pesniške zbirke prvih dni osvoboditve. V teh dneh, ob dvajseti obletnici pesnitve »Pojte za menoj« bi pesnik ta »drobec« prav gotovo razširil v poemo, kajti nade, napovedane v prvih dneh svobode, so že daleč prerasle pesnikove napovedi.

Naj vas nikar ne utrujajo številke, ki se bodo zvrščale pred vami, številke, ki govore o rasti našega gospodarstva, o rasti življenjske ravni, o drugačnih razmerah, v kakršnih živi naš človek danes. Seveda iz teh nekaj skopih številk ne bo moč razbrati vsega. Še veliko bi jih veljalo nanizati, od marsikatero plati osvetliti današnji dan in jutrišnje načrte, ki imajo že svoj temelj v današnjosti.

Statistiki so včasih suhoparni. In vendar nam v svojem suhoparnem jeziku povedo marsikatero resnico. Ena teh je, da žive Jugoslovani danes dvanajst do petnajst let dlje, kakor so živeli njihovi očetje, in trideset let dlje, kot so živeli njihovi stari očetje. Povprečna starost moških je 57 let, žensk pa 59 let. To pomeni, da se življenjska doba Jugoslovanov približuje življenjski dobi državljanov razvitih dežel, kar je pripisati zboljšanju zdravstvenih, socialnih, gospodarskih in drugih življenjskih razmer. In če hočemo to utemeljiti, potlej seveda velja k naštetim številkam pridejati tiste, ki naj podpro to navidezno skopo trditev.

RODNA GRUDA

ILUSTRIRANA REVIIJA
SLOVENSKE
IZSELJENSKE MATICE
V LJUBLJANI

OKTOBER 1961 LETO VIII

Industrijska proizvodnja se je v povprečju povečala od leta 1939 več kot štiriinpolkratno. Če to primerjamo s podatki o proizvodnji večine evropskih držav, se Jugoslavija uvršča med najpomembnejše proizvajalce v Evropi, saj pošlje povprečno vsako leto na svetovni trg nad 500.000 vagonov raznih proizvodov, in sicer v več kot petdeset držav na vseh kontinentih. Naša država je bogata z rudami. Že pred vojno je bila znana kot prvi proizvajalec bakra v Evropi. To mesto je obdržala še danes, obenem pa je tudi večkratno povečala proizvodnjo bakrenih izdelkov. V proizvodnji svinčene rude je Jugoslavija po vojni dosegla prvo mesto v Evropi. Proizvodnja rafiniranega svinca se je povečala osemkratno, v primerjavi z drugimi evropskimi deželami pa je Jugoslavija v tej proizvodnji šele na tretjem mestu za Zahodno Nemčijo in Belgijo. Jugoslavija je med evropskimi deželami na vodilnem mestu tudi v proizvodnji kroma in antimona, zlata, živega srebra, srebra in boksita.

Proizvodnja električne energije je osemkrat večja kakor leta 1939. Med industrijskimi panogami se je zlasti močno razvila elektroindustrija.

Poglejmo kar radijske aparate. V Jugoslaviji leta 1939 to ni bil proizvod, ki bi si ga lahko vsakdo privoščil. Izmed petnajstih milijonov prebivalcev je imelo radijski aparat komaj 155.113 naročnikov. V to skopo število so seveda všteti uradi in ustanove, delavce, kmete in obrtnike, ki so imeli radio, bi lahko prešteli na prste. Sto prebivalcev se je moralo gnesti okrog enega sprejemnika, kakor nam pove številčno povprečje za vso državo. Posamezne pokrajine, takrat ne samo nacionalno, temveč tudi gospodarsko zapostavljene, pa so bile še na slabšem. V Bosni in Hercegovini bi morali za poslušanje vesti enega samega sprejemnika zgraditi kar dvorano s 357 sedeži. V Sloveniji bi za to zadoščevala že večja soba z 58 stoli. Tu je bila namreč sedmina vseh radijskih naročnikov, natančneje rečeno, Slovenija je tedaj imela komaj 21.050 radijskih sprejemnikov.

Danes, dvajset let pozneje, troši električni tok 1.309.158 sprejemnikov ali 14 poslušalcev na en radijski sprejemnik povprečno prisluhne v državi radijskim vestem, godbi, kulturnemu programu. Če odštejemo ustanove, gospodarske,

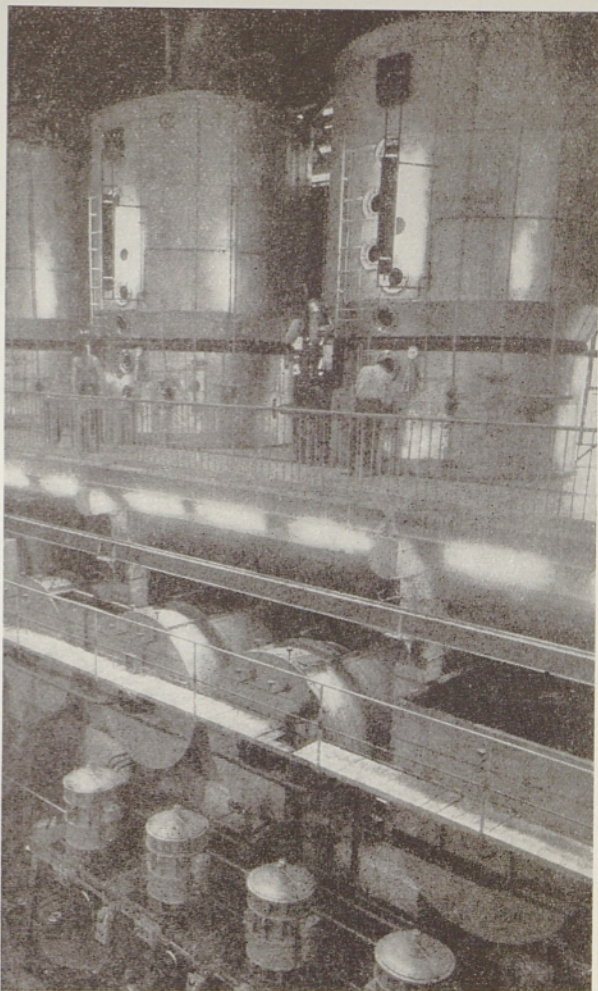

Doorana (hala) tovarne »Ivo Lola Ribar« v Železniku, ki jo je pred leti zgradila mladina

družbene in zadružne organizacije, šole, domove in internate, jih imajo posamezniki 1,254.677. Obrtniki in kmetje v Jugoslaviji jih imajo kar 337.750. Samo v Sloveniji pa pride na obrtnike in kmete 56.000 radijskih aparatov. Statistiki je tudi izračunal, da so lastniki nad 170.000 radijskih sprejemnikov gospodinjke in upokojenci. Torej ti imajo v vsej državi več radijskih sprejemnikov, kot jih je pred dvajsetimi leti imelo vse prebivalstvo.

V zadnjih letih se je močno razvila tudi televizija. Domači televizijski sprejemniki niso več redkost v naših domovih. Njih število nenehoma narašča. Po podatkih Zveznega zavoda za statistiko jih je bilo letos v marcu 29.776. To je precejšnje povečanje, če primerjamo to število z 12.000, kolikor smo imeli televizorjev leta 1959. Največ televizijskih sprejemnikov, in sicer 26.665 imajo posamezniki, druge pa družbene organizacije in šole. Med lastniki televizorjev prevladujejo uslužbenci, ki jih je bilo v marcu 17.470. Na drugem mestu so upokojenci in gospodinjke, ki imajo 4244 televizorjev, na tretjem obrtniki s 3324 televizorji, na četrtem pa delavci. Od tega števila pride največ na Slovenijo. Po tem, kako to število stalno hitro narašča, strokovnjaki predvidevajo, da bomo imeli v Jugoslaviji čez štiri leta že najmanj 420.000 televizijskih naročnikov, nekateri pa celo trdijo, da jih bo kakih 600.000.

Ustalila se je že navada, da primerjamo življenjsko raven z motorizacijo. Pa se ustavimo ob nekaterih številkah s tega področja. Leta 1938 je bilo v Jugoslaviji prav malo dobrih cest. Po njih je brnelo le 7661 motornih koles; 15.561 šoferjev je upravljalo potniške avtomobile, 4286 tovornih avtomobilov je prevažalo tovor in komaj na 945 avtobusih se je lahko zvrstilo 15 milijonov državljanov. Kako drugačna je ta podoba danes! Po lepo speljanih avtomobilskih cestah hite avtomobili v obe smeri kar v koloni. Najrazličnejše barve se prelivajo iz klanca v

V tovarni sladkorja v Bitolju

klanec. In število? Pred dvema letoma je vozilo po jugoslovanskih cestah nad 54.000 motornih koles, nad 39.000 potniških avtomobilov, nad 31 tisoč tovornih avtomobilov in za dobro zvezo med mestom in zadnjim zaselkom je skrbelo nad 4600 avtobusov. Zdaj vozi po jugoslovanskih cestah približno pol milijona motociklov in kakih 100.000 osebnih avtomobilov.

Napak bi bilo, če bi pripisali zaslugo industriji samo za navedene predmete široke potrošnje. Povedati je namreč treba, da so jugoslovanska podjetja, stara, predvsem pa nova, založila trg doslej s 145 novimi proizvodi. Največ novih proizvodov — od vseh 145 kar polovico — sta poslali na trg kovinska in elektroindustrija. Bralec bi se utrudil, če bi mu naštel vsakega posebej in opisali njegove pomembnosti za gospodarstvo in široko potrošnjo. Zato samo nekaj števk. Do lani je kovinska industrija poslala na trg izmed novih proizvodov 35.508 šivalnih strojev, 41.114 motornih koles, 354.562 ur, 35.581

Lahka motorna kolesa — mopedi, ki jih izdeluje tudi tovarna »Tito« v Vogesču v Bosni in Hercegovini

To veliko sodobno urejeno samopostrežno trgovino smo dobili lani sredi Ljubljane

hladilnikov, 15.775 televizorjev, 7246 grelnih aparatov za industrijo in gospodinjstva, 10.461 avtomobilov itd. Živilska industrija je med drugimi proizvodi poslala na trg 9496 ton margarine, konzervirano sadje in povrtnino in številne podobne proizvode za vsakdanjo prehrano.

Statistiki trde, in to potrjujejo s številkami, da so največji potrošniki električne energije (kar čudno se sliši ob tolikšnem porastu industrije) gospodinjstva. V primerjavi s predvojno potrošnjo, to je iz leta 1939, je namreč narasla na tem področju potrošnja elektrike več kot 10-kratno. To je pa tudi razumljivo. V gospodinjstvih je čedalje več električnih aparatov in vse manj je tistih, tudi najbolj zakotnih zaselkov, kjer ne bi svetili z električno lučjo. Ni več daleč dan, ko bo statistik zapisal: Slovenija je stoodstotno elektrificirana. Njej pa slede s pospešenim tempom druge republike, kajti vsako leto število elektrarn naraste. In k temu velja dodati, da bo Jugoslavija izkoristila komaj 20 odstotkov svojih razpoložljivih vodnih virov za proizvodnjo električne energije. Možnosti so torej še ogromne.

Napak bi bilo, če ne bi gospodarski rasti prištel vsaj nekaj številke o razvoju kmetijske proizvodnje, živilske industrije, skratka tistega področja, ki po svoje vpliva na naprednejši način prehrane, kakršno imajo v industrijsko razvitih deželah. Marsikdo izmed vas, ki se je pred prvo svetovno morijo napotil v Ameriko ali začel kopati premog v Westfaliji, iskal kruha v brazilskih pragozdovih, v Afriki in drugod, se z grenkim občutkom spominja dni, ko je pri

nas prevladoval koruzni kruh kot vsakdanja hrana. Med obema vojnama, leta 1927, je n. pr. potrošil član vaškega gospodinjstva komaj 97 kg pšenice in 157 kg koruze. Toda že v letu 1953, ko se je pri nas kmetijstvo komaj začelo postavljati na noge, je nastal preobrat. En član vaškega gospodinjstva je takrat potrošil komaj nekaj nad 90 kg koruze in povprečno že 160 kg pšenice. To najbolj nazorno priča, kako se je spremenila sestava prehrane. Zdaj je seveda ta sprememba še očitnejša: kmetijstvo namreč prekrbuje s pšenico vso državo, razen seveda ob izredno slabih letinah.

Tudi številne sodobne gospodinjске predmete izdelujemo doma: Na sliki hladilnik »Himo«, izdelek »Hidromontaže« iz Maribora

Predolg bi bil seznam živil in jedi, ki so bile včasih le redko na mizi, zdaj pa so vsak dan. Ostanimo samo pri sladkorju. Na prebivalca je prišlo leta 1959 povprečno 6.90 kg sladkorja, na podeželju so ga takrat kupovali večidel le za praznične dni. Zdaj pa znaša potrošnja sladkorja na prebivalca že dobrih 15 kg.

Tudi v pogledu splošne izobrazbe in rasti kulturne ravni so se razmere v novi Jugoslaviji temeljito spremenile. V šolskem letu 1958/59 je bilo v vsej državi komaj 9190 osnovnih šol. V letu 1958/59 pa jih je bilo že 14.542. Srednjih strokovnih šol je bilo samo 8, zdaj pa jih je 60. Nove potrebe prebivalstva terjajo čedalje več gospodarskih strokovnjakov. Sto srednjih strokovnih šol usposablja zdaj mladino za razne strokovne poklice. Samo na tehniških fakultetah je bilo lani diplomiranih petkrat več študentov kakor leta 1959, na kmetijskih, gozdarskih in veterinarskih fakultetah 4.5-krat več, na medicinski 5.6-krat več itd. Prebivalci narodnostnih manjšin v Jugoslaviji so pred vojno pošiljali svoje otroke le v 266 osnovnih šol, zdaj pa imajo na razpolago 1400 šol.

Pred vojno je bilo v Jugoslaviji samo 413 kinematografov s skupno 152.546 sedeži. Pred dvema letoma je lahko obiskalo 1544 kinematografov naenkrat nad pol milijona prebivalcev. Statistik pri tem seveda ni upošteval letnih kinematografov in potujočih, ki obiskujejo tudi najbolj oddaljene vasi. Da je kultura postala res ljudska last, dokazujejo številne umetniške šole in akademije, povečano število profesionalnih in amaterskih gledališč itd.

Še o marsičem bi lahko spregovorili, še mnogo številik navedli. Tako na primer o stanovanjski graditvi, o tem, kako so naša mesta in tudi najmanjši kraji v teh petnajstih letih spremenili svojo podobo. Stopili bi v domove naših delovnih ljudi in se za kratek čas pomudili morda v otroških ustanovah. Lahko bi spregovorili o počitniških domovih, kjer preživljajo svoj letni dopust delavci in uslužbenci naših tovarn, podjetij in ustanov s svojimi družinami.

Naša tehnična pomoč tujim deželam

Jugoslovska uprava za tehnično pomoč je omogočila, da bo letos nad 200 mladih ljudi iz desetih afriških držav prišlo na strokovno prakso v naše tovarne, industrijske in gospodarske šole, na kmetijska posestva, v prometne in druge ustanove. Hkrati pa je delalo ali pa dela kakih 200 jugoslovsanskih zdravnikov, profesorjev, inženirjev, veterinarjev, ekonomistov in drugih strokovnjakov v Gvineji, Gani, Maroku, Tuniziji, Združeni arabski republiki, Sudanu, Etiopiji, Maliju in drugih afriških državah.

Naša država nudi tehnično pomoč tudi nekaterim azijskim in latinskoameriškim državam, in sicer s pošiljanjem strokovnjakov v te države ali pa s sprejemanjem njihovih ljudi na strokovno prakso.

Na osnovi tehnične pomoči pripravljata urbanistični inštitut LR Hrvatske generalni urbanistični načrt Konakryja, glavnega mesta Gvineje. V stroških za izdelavo tega načrta enako sodelujeta jugoslovska uprava za tehnično pomoč in gvinejska vlada.

V Khartumu, glavnem mestu Sudana, je začela nedavno obratovati nova tovarna usnja. V njej dela skupina jugoslovsanskih strokovnjakov, ki naj pomaga Sudancem in šola njihove strokovnjake, da bi lahko čimprej prevzeli proizvodnjo v svoje roke.

Iraška vlada je zaposlila 24 jugoslovsanskih inženirjev in tehnikov kot nadzorne organe na gradbišču velikega jezua Derbendi-kan v Kurdistanu.

Jugoslovsanska vlada je poslala v Afganistan nekaj naših strokovnjakov za graditev in vzdrževanje cest in mostov, medtem ko v Kambodži dela več jugoslovsanskih izvedencev za kmetijstvo in zadružništvo.

Posebna oblika jugoslovsanske tehnične pomoči afriškim, azijskim in drugim državam je posredovanje tehnične dokumentacije, kar prav tako omogoča, da se bodo te države gospodarsko čimprej osamosvojile.

V upravi za tehnično pomoč pravijo, da se bo sodelovanje med Jugoslavijo in številnimi mladimi afriškimi državami v prihodnjih letih še bolj razširilo. Že leta 1962 bo prišlo do novih oblik tehnične pomoči Jugoslavije, in sicer z ustanovitvijo centra za vzgojo kadrov v številnih središčih afriških držav, kjer bodo delali jugoslovsanski strokovnjaki kot inštruktorji.

NAJBOLJŠA SORTA PŠENICE NA MILIJON HEKTAROV

V naši državi smo oziroma bomo v letošnji jeseni posejali s pšenico približno 2.100.000 ha ali kakih 200 tisoč hektarov več kakor lani. Še pomembneje pa je, da bomo z najboljšimi sortami pšenice posejali približno milijon hektarov ali polovico njiv, namenjenih pšenici. To hkrati pomeni, da bodo najboljše sorte zavzele kakih 150 tisoč ha več kakor lani.

Čeprav bolj alpska dežela pa bo tudi Slovenija močno razširila pridelovanje najboljših sort pšenice. Predvsem zadnje leto so kmetijski strokovnjaki temeljito preizkušali in ugotavljali, katere izmed teh sort so bolj odporne zoper mraz, rjo itd. Zlasti odpornost pšenice proti mrazu je spričo alpskega podnebja za slovensko kmetijstvo in za uspešno pridelovanje zelo pomembna. Med preizkušanjem so izbrali več novih sort, ki bodo že letos začele izpodrivati dosedanje.

Lansko jesen so slovenski kmetovalci, zadruga in kmetijska posestva zasejali kakih 28.000 ha s pšenico, ki dobro obrodi. Primerjava z vsemi površinami (56.000 ha), ki jih zasejemo s pšenico, priča, da so se te sorte razširile ravno za polovico. Letos pa smo od 1. do 20. okt., ko je na Slovenskem najbolj ustrezen čas za setev ozimne pšenice, posejali približno 58.000 ha z najboljšimi sortami, torej nad 70 % pšeničišč. Z novimi sortami in z večjo porabo gnojil (800—1200 kg

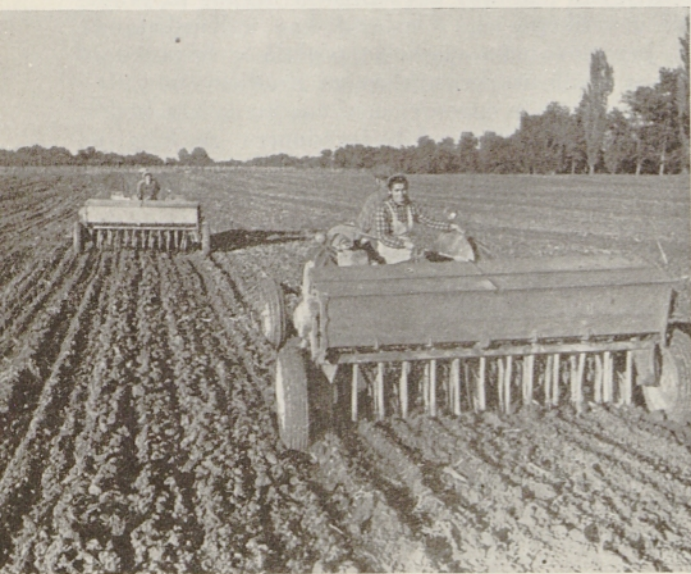
na hektar) ter kemičnih sredstev in s pomočjo zadrug in posestev s stroji — traktorjev imajo slovenske kmetijske organizacije že blizu 2000 — so ustvarjeni vsi pogoji, da še bolj povečamo skupni pridelek pšenice. Po podatkih, ki smo jih zdaj dobili, je pridelek že kar lep: leta 1956 smo pridelali v Sloveniji 70.000 ton pšenice, letos pa se je skupni pridelek povzpел na 120.000 ton; pred leti se je povprečni hektarski pridelek gibal le okoli 2000 kg, letos pa so kmetovalci skupaj z zadrugami in posestvi pridelali povprečno 3500 kg pšenice na hektar.

Farma na šenčurskem »gruntu«

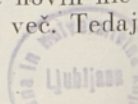
Zadnje mesece je zlasti med gorenjskimi kmetovalci vzbudilo splošno pozornost novo veliko posestvo med Kranjem, Cerkljami in Vodicami. Po domače mu pravijo tudi šenčurski »grunt«. Še lani so životarila tu štiri majhna posestva, in sicer v Šenčurju, Hrastju, Cerkljah in Preddvoru. Životarila zato, ker so slabo gospodarila, dajala kranjski mlekarni komaj 200—300 litrov mleka na dan, imela uvožene krave džersejke in frizijke, od katerih so namolzli na leto komaj 2000 litrov mleka in podobno. Nič čudnega, če so okoliški kmetje tako gospodarjenje na splošno kritizirali.

Ko so se pa pred dobrim letom ta posestva združila, je nastal splošen preobrat. V Šenčur je prišlo več strokovnjakov, po njihovih predlogih so se odločno usmerili na živinorejo, ves travni svet, ki zavzema največji del posestva, so močno pognojili, na njivah pa posejali kar največ krmnih rastlin. Da bi jim ne primanjkovalo nastila, so posejali tudi več žita. V Preddvoru kjer ni pozebe, pa so začeli urejati velike sadne plantaže. Privezali so vso mlado živino, mnogo dobrih živali pa tudi nakupili.

Tako rede zdaj na šenčurskem »gruntu« kakih 800 glav, od tega blizu 500 krav. Njihova dnevna molznost lepo narašča — frizijke že dajejo kakih 14, džersejke nad 10 litrov mleka, dobre molznice pa so tudi sivke in simentalke. Zato se je dotok mleka v bližnji Kranj hitro povečal. Zadnje mesece ga pošljejo dnevno tudi po 3000 litrov. To pomeni, da bodo letos poslali v Kranj približno že milijon litrov mleka. Prihodnje leto pa pričakujejo še večji dotok, kajti na tem posestvu bodo zgradili še več novih hlevov, v katerih bo še kakih 900 krav več. Tedaj

šenčurska setev rodovitne pšenice v Beltincih v Pomurju

pa bo treba preurediti tudi kranjsko mlekarno. Ta lahko namreč predela le približno 4—5 milijonov litrov mleka. Ker pa je na Gorenjskem čedalje več svežega mleka, bo treba njeno letno zmogljivost razširiti na 9 do 10 milijonov litrov.

V mlekarni pridobe zdaj veliko sirotke in posnetega mleka. Še večja pa bo proizvodnja te posebne krme za prašiče potem, ko bodo na šenčurskem posestvu imeli nad tisoč krav. Strokovnjaki so to že spoznali in izdelali načrt za novo farmo, na kateri bi letno zredili kakih 10.000 mesnatih prašičev, tako imenovanih bekonov. Krmili bi jih po čisto novem, v naprednih deželah razširjenem načinu: s posnetim mlekom, sirotko, parjenim krompirjem, deteljo in ječmenom.

Vse to pomeni za gorenjsko kmetijstvo nedvomno velik napredek. Gorenjski rejci pošljejo namreč zdaj na trg na leto kakih sedem milijonov litrov mleka; šenčurski »grunt« ga bo torej letos poslal že sedmimo; prašičev odkupijo letno gorenjske zadruga blizu 7000, na tem posestvu pa jih bodo že čez sedem let zredili 3000 več.

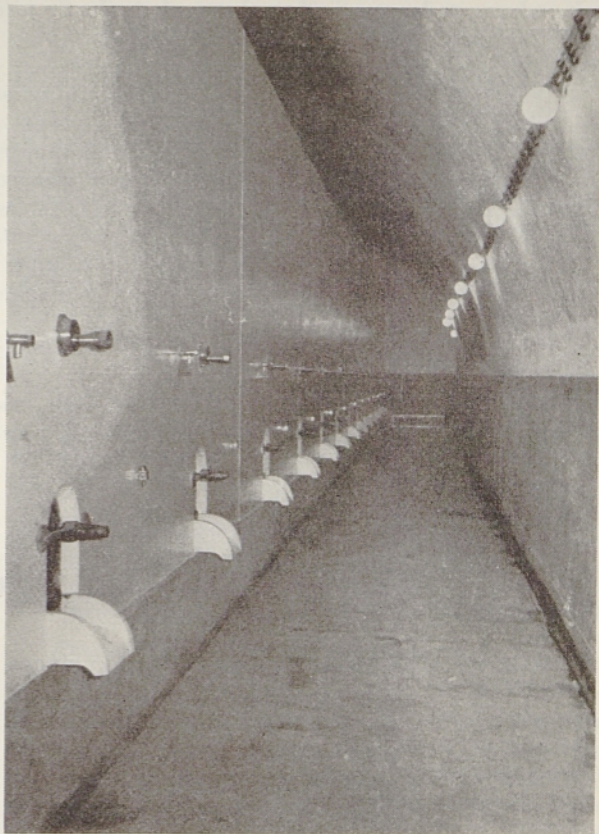
Postaje za vzrejo mesnatih prašičev

V Prevojah pri Domžalah so pred kratkim dogradili prvo postajo za preizkušanje in vzrejo mesnatih prašičev v državi. Postaja je zelo moderno urejena. Ima svoj vodovod, toplotno napeljavo za ogrevanje vsakega boksa (oddelka), ventilacijo, dobro zgrajeno izolacijo tal, laboratorij itd. Le v takih razmerah bodo namreč dožnanja strokovnjakov držala, ker bo vsak prašič v enakih pogojih (v prostorih bo vse leto stalna temperatura 16° C), enako krmiljen in podobno. Postaja je velikega pomena za razvijajočo se jugoslovansko in predvsem slovensko prašičerejo, ki se čedalje bolj preusmerja na rejo mesnatih prašičev in bekonov — predvsem na tako imenovano švedsko pasmo landrace. Njihove bekonke polovice izvažamo zlasti na angleški trg. Na postaji bodo hkrati preizkušali in krmili 372 prašičev.

Postaja za vzrejo mesnatih prašičev v Prevojah pri Domžalah

Klet za 540 vagonov dobrega vina

Betonske cisterne v novi mariborski vinski kleti

Julija so v Mariboru, v prostorih bivše Vinarske zadruga, dogradili največjo klet na Štajerskem z zmogljivostjo 540 vagonov vina. Nova klet je velikega pomena za štajersko vinogradništvo zlasti zato, ker bodo v njej negovali domala vsa vina iz mariborske okolice, od Ritoznoga do Kozjaka in Ptuja.

»Vinag«, podjetje, ki jo je zgradilo, bo v njej vina predvsem nalivalo v steklenice. V ta namen so zgradili poseben oddelek, v katerem bodo lahko vskladili 340.000 steklenic. Vina v steklenicah bodo najboljše in suha, se pravi taka, po katerih zlasti tuji trg najbolj povprašuje. S tem je podjetju omogočeno, da dvigne kvaliteto vina še na višjo raven, zakaj v novi kleti bodo vinarski strokovnjaki lahko negovali in tipizirali večje količine vina in ga hkrati vskladili za več let.

Kvalitetna vina iz te kleti so že zdaj znana domala po vsem svetu. V Ameriki, bodi Severni ali Južni, v Evropi, Afriki... skorajda ni države, kamor ga ne bi izvažali. Še boljše nega vina pa bo sloves štajerskega vina še bolj povečala.

IZSELJENSKI TEDEN 1962

Koordinacijski odbor jugoslovanskih izseljenskih matic je sklenil, da bodo glavne prireditve Izseljenskega tedna prihodnje leto od 1. do 8. julija v Makedoniji. Udeleženci iz Slovenije odpotujejo iz Ljubljane 30. junija do Zagreba, od tam pa z letalom do Skopja, kjer se bodo srečali z izseljenci-izletniki iz drugih jugoslovanskih republik.

Dne 1. julija si bodo dopoldne izletniki pod strokovnim vodstvom ogledali Skopje. Opoldne bo skupno kosilo, zvečer pa slavnostna akademija v znanem letovišču Saraju pri Skopju. Nastopila bo folklorna skupina »Tanec«. Prirejene bodo tudi razne športne tekme, vožnja s čolni v bazenu itd.

Dne 2. julija se odpeljejo izletniki v Mavrovo, kjer si bodo ogledali našo največjo hidrocentralo. Opoldne bo skupno kosilo ob jezeru, zvečer pa se vrnejo v Skopje.

Dne 3. julija odhod v Dubrovnik, kjer ostanejo izletniki do vključno 4. julija.

Dne 5. julija obišejo izletniki Split, kjer bodo večerjali in prenočili.

Dne 6. julija zjutraj odpotujejo na Rijeko, obišejo znano obmorsko letovišče Opatijo in prenočijo v Loranu.

Dne 7. julija se izletniki preko Postojne, kjer si bodo ogledali podzemeljske lepote Postojnske jame, vrnejo v Ljubljano.

Podrobneje o tem izletu in prireditvah Izseljenskega tedna v prihodnjem letu, kakor tudi o izletih in prireditvah, ki jih bo organizirala Slovenska izseljenska matica za rojake, ki nas bodo prihodnje leto obiskali, bomo še poročali.

Tisoči že urejajo svoj odnos do domovine

Odkar je podpredsednik Zveznega izvršnega sveta FLRJ Aleksander Ranković v juliju z besedami, polnimi razumevanja za osebne tragedije, ki so jih spletla burna vojna in povojna leta in različni nagibi izseljencev, napovedal vrsto ukrepov, s katerimi bo Jugoslavija še učinkoviteje uredila in normalizirala položaj naših izseljencev, prihajajo ali pa pišejo tisoči v naša predstavništva na tujem. Predvojni izseljenci so že davno našli pot in vezi s starim krajem. Številni izmed tistih pa, ki so ostali na tujem ali odšli tja kot bivši deportiranci ali vojni ujetniki, »informburojevci« ali naivneži, ki so menda mislili, da na tujem pada denar namesto dežnih kapelj, so z neučakanostjo dočakali roko in pomoč, ki jim jo je ponudila domovina.

Z vseh strani sveta so se na različne načine oglašali že prej. Nekateri so ustanovili celo domove in se povezali z izseljenskimi maticami. Drugi spet so z neprikritim občutkom krivde priznali svojo zablodo, kakor na primer skupina fantov iz Wellingtona v Avstraliji, ki je letos poslala predsedniku Titu čestitke za rojstni dan; v tem pismu pravijo: »Mladi ljudje iz Jugoslavije nismo v tujih deželah zaradi tega, ker nam to ugaja, temveč zato, ker so nam posamezniki govorili, da je tu bolje in smo se šele sedaj prepričali, kakšni so bili ti ljudje...«

Bivši vojni ujetnik, izseljenec iz Francije, pa pravi odkrito, iz srca: »Ne bi hotel govoriti o sebi in se delati nekakšnega mučenika. Toda povedati moram, da mi krvavi srce, ker nisem doma, da jočem v mislih na grobove svojih dra-

gih na vaškem pokopališču in da si nič kolikokrat v bolečinah marsikaj očitam ob misli na vas, neznani domači ljudje, ki ste tam v domovini in ki kljub vsemu niste pozabili na nas...«

Koliko podobnih pisem bi še lahko navedli! Rankovićeve besede so mnogim našim ljudem na tujem zgradile most do domovine. Zdaj prihajajo, ker bi radi uredili svoje državljanstvo, ker želijo obiskati svoje v domovini, ker bi se radi vrnili, ali pa bi želeli po redni poti urediti svoje bivanje na tujem — kot redni sedanji ali bivši državljani. Naši izseljenci, ki so iz takih ali drugačih pobud ostali po vojni v tujini ali odšli v povojnih letih v glavnem iz nepolitičnih pobud čez meje, so namreč popolnoma obrnili hrbet osamljenim emigrantskim politikantom. Izseljencem takšno ribarjenje v kalnem ni mar, če jim je sploh kdaj bilo, zdaj je zanje glavno, da si uredi, kakor jim je ob njihovih življenjskih usodah najbolj ustrezno, svoje odnose z domovino. In razen tega — minilo so časi, ko so se otroci naših predvojnih izseljencev, ki so morali v svet za kruhom, ker jim ga domovina ni mogla dati, sramovali svojega porekla. Zdaj so drugi, tretji na tujem rojeni rodovi ponosni, da so otroci Jugoslovanov.

Posebna komisija, v kateri so najrazličnejši organi Zveznega izvršnega sveta, pospešeno pripravlja predpise, ki bodo uredili vprašanja izseljevanja iz Jugoslavije in priseljevanja v njo. Naša predstavništva v tujini pa dajejo medtem izseljencem vse potrebne informacije in sprejemajo njihove prošnje.

Praznik Goriških brd

Nekaj dni pred trgatvijo so Goriška brda doživela lep praznik. V njihovem srcu, na griču med Šmartnim in Gonjačami, so v spomin borcem in žrtvam, padlim v boju za osvoboditev Slovenske Primorske, postavili svojevrsten spomenik — 24 metrov visok razgledni stolp. Od Plav do Dobrovega so zgradili novo asfaltirano cesto, dolgo 11 km, ki je povezala Brda z Novo Gorico. Po njej so ta dan hiteli avtomobili, avtobusi in kamioni. V mogočnih valovih so se zlivale proti vrhu množice — med drugimi nekdanji borci, kurirke, zastopniki italijanskih partizanov... V vetru so vihrale zastave in ovijale druga drugo: jugoslovanske, italijanske, partizanske.

Predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kraigher je čestital Primorcem k prazniku in predlagal, da z minuto molka počaste spomin vseh slovenskih in italijanskih borcev, ki so padli za svobodo Primorske. V svojem govoru je nato med drugim naglasil:

»Če naj danes, ob dvajsetletnici socialistične revolucije, govorimo tudi o vprašanju življenja na meji, moramo ugotoviti, da smo dosegli zavidanja vredne uspehe, saj smo ustvarili pogoje, da imamo tukaj mejo, ki je ena najbolj odprtih v Evropi. Ustvarili smo pogoje za najboljše sodelovanje prebivalstva z obeh strani meje, pogoje sožitja in medsebojnega razumevanja...«

To izjavo tov. Kraigherja lahko podkrepimo s številkami. Samo v avgustu letos je bilo na področju, ki ga zajema videmski sporazum, 481 tisoč prehodov z obmejnimi dovolilnicami. Največ jih je bilo na Tržaškem, in sicer 24.100, sledita pa Goriški in Videmski. S potnimi listi je bilo v tem času 347.000 prehodov. Med turisti so prevladovali Nemci, na drugem mestu so Itali-

Razgledni stolp — spomenik v Goriških Brdih

jani (76.000), na tretjem Jugoslovani (46.000), Francozi (42.000) in Angleži (36.000). V Trstu pa so bili v avgustu med tujimi obiskovalci na prvem mestu Jugoslovani (7500).

Spominski večer

LOUISA ADAMIČA V LJUBLJANI

V začetku oktobra je Društvo slovenskih književnikov priredilo literarni večer, posvečen spominu ameriškega pisatelja slovenskega rodu Louisa Adamiča. Dvorana v Križankah je bila pietetno urejena: poleg velikega Adamičevega portreta, ki ga je upodobila mojstrska roka njegovega prijatelja akademskega slikarja Božidarja Jakca, so bila v treh vitrinah razstabljeni vsa Adamičeva književna dela. To je bila doslej pri nas najbolj popolna razstava Adamičevih del. Navzoče, med katerimi so bili zastopniki Slovenske izseljenske matice ter veliko število naših književnikov, je pozdravil predsednik Društva slovenskih književnikov pisatelj Anton Ingolič. Nato je o Adamiču spregovorila pisateljica Mira Miheličeva, ki je poudarila, da smo z Adamičem Slovenci prispevali pomemben delež k splošni človeški kulturi.

Odlomke iz Adamičevih del jebral v slovenščini Adamičev nečak, dramski igralec Andrej Kurent, v angleščini pa lektor Kenneth Richards.

Pionirka je pripela rdeč nageljček na prsi nekdanji partizanski kurirki

V POČITNIŠKEM DOMU ZA VOJNE INVALIDE V STRUNJANU

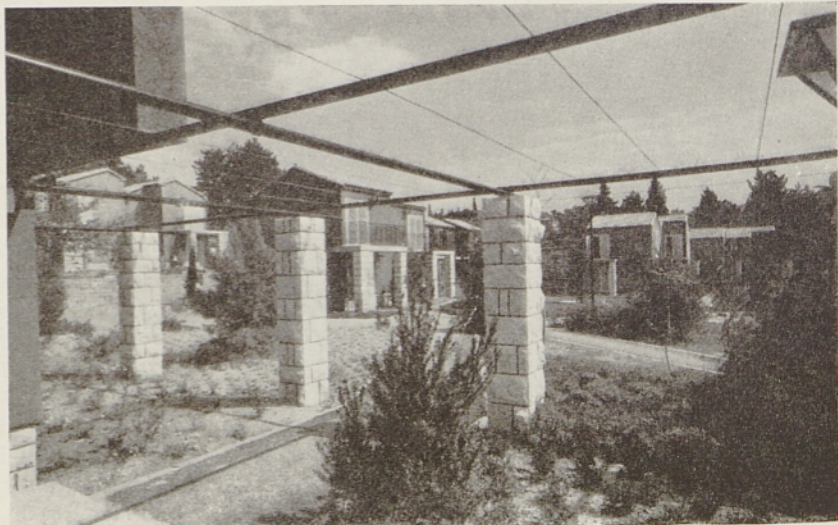
Letoviško naselje Strunjan pri Kopru, kjer imajo počitniške domove številne naše gospodarske organizacije in ustanove, je letošnjo pomlad dobilo nov dom. Zgradila ga je Zveza vojaških vojnih invalidov za svoje člane in njihove svojce.

Ves čas po vojni je Zveza vojaških vojnih invalidov posvečala veliko pozornost klimatičnemu in toplišskemu zdravljenju vojaških vojnih invalidov. Po določbah invalidske zakonodaje se vsako leto zdravi v naših klimatičnih zdraviliščih in v toplicah kakih deset odstotkov invalidov. Zlasti v sezonskih mesecih, ko so vsa zdravilišča polno zasedena, pa jim osebe v zdraviliščih ni moglo posvečati potrebne pozornosti in razumevanja. Zato je centralni odbor Zveze vojaških vojnih invalidov sklenil zgraditi posebne počitniške domove, v katerih bodo uživali svoj letni oddih vojaški vojni invalidi in njihovi ožji družinski člani, pa tudi družinski invalidi. V prvi vrsti bodo ti domovi namenjeni tistim invalidom,

ki nimajo možnosti iti po znižanih cenah na letni oddih in zdravljenje v razne druge počitniške domove gospodarskih in drugih organizacij.

Doslej je bilo v ta namen zgrajenih, oziroma še grade poleg počitniškega doma v Strunjanu počitniški dom v Makarski in Igalu na južnem Jadranu, počitniški dom v Ohridu, Ivanjici, Fruški gori in Sokobanji. Poleg teh je bilo zgrajenih tudi nekaj domov za klimatično zdravljenje, in sicer v Mojstrani, Lučicah, na Kozari itd.

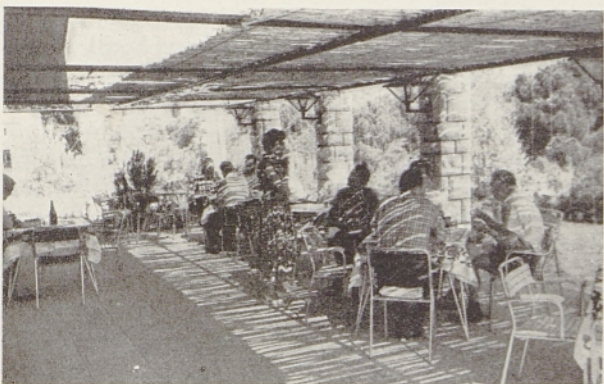
Počitniški dom za invalide v Strunjanu je že na zunaj izredno slikovit in lep. Sestoji iz več manjših, moderno grajenih hišic sredi lepega novega parka. Načrte teh izredno lepih in praktično urejenih poslopij, pri katerih so upoštevane vse posebne potrebe invalidov, je brezplačno izdelal inž. Mihevc. Dom je opremljen z vsem sodobnim udobjem. Vsaka soba ima toplo in mrzlo vodo in vse sanitarije. Dvajset sob bo imelo centralno kurjavo. Namenjene so predvsem ti-

*Obsežen, skrbno urejen park,
ki obdaja počitniške hišice,
vabi letoviškarje na sprehode,
ki niso naporni in utrujajoči*

V prijetnih pomenkih in ob družabnih igrah so našim invalidom-letoviščarjem kar prehitro minevali dnevi

stim invalidom, ki ne morejo izkoristiti svojega letnega dopusta v poletnih mesecih. Spodnje sobe so prirejene za invalide, nesposobne za delo. Dom ima svojo restavracijo, klubske prostore itd. Stroški za gradbena in druga dela so znašali 120 milijonov dinarjev, od tega je 50 milijonov prispeval Izvršni svet LRS.

Dom je bil odprt letos v aprilu in do jeseni se je v njem zvrstilo že lepo število gostov: invalidov, njihovih svojcev in vojnih vdov. V nekaj tednih oddiha so se dobro odpočili in si okrepili zdravje. Srečali so znance in v pomenkih ob skupnih spominih so se spletla nova prijateljstva.

Zdaj v jeseni je v domu zatišje. Le tisti prihajajo, ki poleti niso utegnili. Zadovoljni bodo, saj je tudi jeseni prijetno ob našem morju.

I. S.

Novo hidrocentrale na Soči

Soča, ta »naša hči planin«, je ne samo ena najlepših evropskih rek, marveč je sila pomembna tudi za elektrogospodarstvo. Rezerve Soče in njenih pritokov, zlasti reke Idrijce, so ogromne. Strokovnjaki pravijo, da znaša proizvodnja sedanjih hidrocentral Plave in Doblarji kakih 220 milijonov kilovatnih ur letno, Soča s pritoki pa bi lahko dajala nad milijardo 300 milijonov kWh elektrike.

Na dlani so torej motivi, ki so privedli »Soške elektrarne« v Novi Gorici, da bodo letos namestile približno 10 milijonov dinarjev za projektiranje novih hidrocentral v soškem elektroenergetskem bazenu. Kmalu bodo izdelali idejni projekt in investicijski program za hidrocentrali Tolmin in Solkan, pozneje pa še za hidrocentralo Trnovo. Geološke raziskave in geodetski posnetki so že pripravljeni.

Najvažnejši bi bili akumulacijski hidrocentrali Trnovo in Tolmin. Pri slapu Boka med Žago in Bovcem bi zgradili veliko pregrado za akumulacijsko jezero, v katerem bi bilo kakih 520 milijonov kubikov vode. Jezero pa bi segalo do sotočja Koritnice s Sočo in bi zalilo vas Čezsoča. Voda bi dotekala po podzemeljskem tlačnem rovu do elektrarne v soteski pri Trnovem. Proizvodnja električne energije bi znašala kakih 300 milijonov kWh letno.

Hidrocentralo Tolmin bi napajali po 10 km dolgem tlačnem rovu iz akumulacijskega jezera, ki je projektirano v ozki soteski Soče nad Kobaridom. Proizvodnja bi znašala 250 milijonov kWh električne energije letno. Tretja hidrocentrala je projektirana pod znamenitim mostom v Solkanu. Zaradi pregrade bi Soča zalila del mostu do glavnega oboka. Proizvodnja te hidrocentrala bi znašala kakih 150 milijonov kWh letno.

Priprave so torej v teku in čez nekaj let bo na Soči in njenih pritokih zgrajen cel sistem hidrocentral. Spričo enakomernejšega dotoka vode, ki bi ga omogočili novi akumulacijski jezera pri Trnovem in Kobaridu, bi potlej hidrocentrali Plave in Doblarji lahko za dobro polovico povečali proizvodnjo električne energije.

M. D.

Se vedno mislimo na lepe počitnice v domovini in na vas pri Slovenski izseljenski matici. Ko pridemo v Jugoslavijo, nam prvo veselje napravite vi z vašim prisrčnim sprejemom. Marsikateri izseljenec, ki se vrača na dopust v rojstno domovino, nima tam več svojcev, ki bi ga pričakali in sprejeli na rodni zemlji. Takšnim je vaš sprejem še bolj dobrodošel in naravnost ganljiv. Če se spomnimo let, ko smo obiskovali Jugoslavijo in še ni bilo Slovenske izseljenske matice, vemo, da so bili ti obiski nekako tihi in žalostni v primerjavi z današnjimi, ko si že na obmejni postaji veselo in krepko stisnemo roke. Spričo teh toplih sprejemov so posebno presenečeni tujci. Mi smo pa ponosni, ker drugi vidijo, da nas imate še radi, čeprav živimo v tujini. Se posebno pa smo ponosni na vsakoletni napredek Jugoslavije. Če bi nekoč bilo v domovini tako kot danes, prav gotovo zdaj ne bi živeli na tujem.

FRANC ANDERLUH,

vodja skupine iz Holandije — predsednik društva EDINOST iz Chevremont, Kerkrade

P O D O M A Č I D E Ž E L I

— *Po konferenci šefov nebloksovskih dežel v Beogradu so obiskali Slovenijo predsednica Cejlona Sirimavo Bandaranaike s spremstvom, nepalski kralj Mahendra s soprogo in jemenski princ Sejful Islam el Hasan. Bili so gostje predsednika Tita in njegove soproge Jovanke, ki sta jih sprejela v vili na Brdu pri Kranju. Ga. Bandaranaike si je s spremstvom ogledala tudi tovarno Tomos v Kopru in Postojnsko jamo. Delovni kolektiv tovarne Tomos ji je v spomin podaril svoj izdelek — motorno kolo colibri, ki ga je z veseljem sprejela. Povedala je, da se ga bo zelo razveselil njen sinko na Cejlonu.*

— *Večja skupina novinarjev in radijskih reporterjev iz azijskih in afriških dežel se je po končani beograjski konferenci odzvala vabilu turistične agencije »Izletnik« in si z avtobusi ogledala najpomembnejša industrijska središča v Sloveniji. Povsod so bili gostje pristrčno sprejeti in so odnesli najlepše vtise.*

— *Na Bledu so se sestali zastopniki jugoslovanskega in avstrijskega elektrogospodarstva ter podpisali novo pogodbo o izmenjavi električne energije. V zadnjih desetih letih sta si ti dve državi izmenjali nad 700 milijonov kWh električne energije.*

— *Delegacija Centralnega odbora Sindikalnega sveta Poljske je na svojem obisku po Jugoslaviji prispela tudi v Slovenijo. Obiskala je Kranj, kjer so se delegati zanimali predvsem za razvoj komunalnega sistema in za izobraževanje delavcev. V Ljubljani pa so se sestali s predstavniki kmetijskega podjetja Agrokombinat ter podrobno razpravljali o razvoju in uspehih naše kmetijske proizvodnje.*

— *Prvi Ribniški festival, ki so ga podjetni Ribničani priredili 17. sept. in ki je trajal ves teden, je pokazal, kako se je Ribnica in z njo vsa Ribniška dolina razvila in prerodila. V festivalskih dneh je bilo veliko zborovanje, v Ribnici so odkrili spomenik narodnoosvobodilne borbe, prirejenih je bilo več razstav. Odprli so preurejen ribniški grad, v katerem je zdaj muzej. Na rojstni hiši padlega partizanskega borca — fotoreporterja slavne 14. divizije Ribničana Jožeta Petka, so odkrili spominsko ploščo. Pri lesnoindustrijskem podjetju in kovinskem podjetju Žičnica pa so odprli dva nova obrata.*

— *Tovarna »Tomos« v Kopru bo v najkrajšem času začela montirati nov Citroenov avtomobil 3 CV. V Franciji so te avtomobile začeli izdelovati letos v marcu. 3 CV ima močan motor, katerega maksimalna hitrost znaša 105 km na uro, goriva pa porabi 6 l na 100 km. Po svoji modernosti so ti novi avtomobili med najlepšimi majhnimi avtomobili na svetu.*

— *V Turnišču v Pomurju so odprli novo osemletko. K njeni zgraditvi so veliko prispevali tudi prebivalci Turnišča, Gomilic in Rankovec.*

— *Tudi v Novi Gorici so dobili lepo novo osemletko, ki je v septembru sprejela prve učence.*

— *V Žalcu je začela oktobra obratovati prva predilnica jute v Sloveniji. Na leto bo izdelala 1400 ton preje.*

— *V Ločah pri Poljčanah so v nedeljo 24. septembra odprli nov zdravstveni dom. Razen splošne ambulante, ki bo začela poslovati takoj, bo v njem še zobna ambulanta in javno kopaljšče. V domu sta tudi dve družinski in eno samsko stanovanje za zdravstveno osebje. Z otvoritvijo zdravstvenega doma so Ločani lepo proslavili 20-letnico vstaje jugoslovanskih narodov.*

— *Nov zdravstveni dom so zgradili tudi v Krmelju. Večji del sredstev je prispeval krmeljski rudnik. Nova zdravstvena ustanova bo zelo koristila rudarjem in vsem drugim prebivalcem te doline.*

— *V Novem Sadu so odprli kmetijski muzej.* To je prva takšna ustanova pri nas. V njem bodo prirejali razne kmetijske razstave. Prva razstava ob otvoritvi je bila pod naslovom »Pšenica nekdanj in danes«. Prikazala je obiskovalcem, da smo v naši državi v treh letih zgradili 73 sodobnih žitnih silosov in 55 velikih skladišč za skupaj 72.800 vagonov pšenice in da se je pridelek pšenice v naših krajih v začetku tega stoletja gibal od 5 do 7 stotov na ha, zdaj pa znaša že 20 do 30 stotov.

— *Jugoslovanske ladjedelnice* so samo v zadnjih štirih letih zgradile 82 ladij s 744.000 tonami nosilnosti, od teh dobro polovico za tuje ladijske družbe.

— *V Ljubljani se stare hiše umikajo* novim potrebam. Mnogo hiš so že letos porušili. Zdaj podirajo nekdanji Bavarski dvor ob Titovi cesti, ki je moral pasti kakor številne druge hiše, ker bodo končno začeli urejati železniško vozlišče.

— *V Celju so se zbrali arheologi vsega sveta* na petem kongresu arheologov, ki se je začel 17. septembra. Ta čast je doletela Celje po zaslugi znamenitih izkopenin iz Šempetra v Savinjski dolini. To staro rimsko pokopališče je skoraj edinstveno na svetu — saj imajo nekaj podobnih najdb le še v San Remiu v Franciji in v Iglu pri Kölnu. Kongresa v Celju se je udeležilo kakih 80 arheologov iz Anglije, Bolgarije, Alžirije, Avstrije, Holandije, Češkoslovaške, Izraela, Grčije, Francije, Nemčije, ZDA in drugih dežel. Drugo zasedanje arheologov — bizantino-
logov pa je bilo tudi v septembru v Ohridu.

— *V Dubrovniku je bil v začetku septembra IX. kongres Mednarodnega združenja za hidravlične raziskave.* Na njem je sodelovalo kakih 270 delegatov iz 37 držav.

— *Posebni vlak »Bratstva in enotnosti«* je peljal iz Slovenije na obisk v Srbijo nekdanje izgnance, ki so jih med vojno Nemci nasilno preselili v Srbijo. Povsod so bili nadvse prisrčno sprejeti. Domovi, ki so jim nudili zavetje v najhujših časih med vojno, so jih spet gostoljubno sprejeli. V Kraljevu so položili venec pred spomenik, kjer je okupator leta 1942 ustrelil poleg več tisoč Srbov tudi nad 80 Slovencev-izgnancev. Ob prisrčnem slovesu so srbski bratje obljubili, da bodo prihodnjo pomlad svojim prijateljem v Sloveniji vrnili obisk.

— *Na jesenskem zagrebškem velesejmu je razstavljalo trideset držav.* Med najlepše urejenimi je bil jugoslovanski paviljon, kjer so razstavljavci spet pripravili številna presenečenja. Zlasti se je izkazala z novimi izdelki domača radioindustrija. Obiskovalci so se med drugim tudi zelo zanimali za montažne hiše in vile, ki so jih razstavila številna domača podjetja.

Tudi v Novi Gorici smo dobili novo šolo

— *Kakih 700 kilometrov novih modernih cest* smo dobili lani, približno toliko jih bo pa zgrajenih tudi letos. Če to prištejemo k do sedaj zgrajenim sodobnim asfaltnim in betonskim cestam pri nas, bomo ob koncu leta imeli v Jugoslaviji 7400 km modernih cest.

Zelo bogata umetniška sezona v Ljubljani

Naša gledališča, koncertne in druge kulturne ustanove so za novo sezono pripravile bogat in lep program. Ustavimo se danes bežno le pri osrednjih kulturnih ustanovah v Ljubljani. Drama je začela sezono s krstno predstavo domačega dela — Igorja Torkarja: »Svetloba sence«. To je vsekakor pomemben kulturni dogodek, saj je v tej drami slavil 25 letnico svojega umetniškega ustvarjanja znani slovenski gledališki in filmski igralec Stane Sever. V drami Svetloba sence igra St. Sever kar pet vlog in je obenem tudi režiser. Ljubljanska Drama bo v novi sezoni uprizorila še več domačih gledaliških del, ostali program pa bodo izpolnila dela iz svetovne klasike in sodobne svetovne dramatike. V Operi se je zaradi ob-

novitvenih del otvoritvena predstava seveda nekoliko zavlekla. Med novimi deli bodo letos uprizorili Bizetove Lovce biserov, Verdijevega Don Carlosa, sodobno opero Karla Orffa Premetenska in domačo noviteto, balet Slavka Osterca Iluzije.

Tudi koncertna sezona bo zelo razgibana. Koncertna direkcija Slovenije priredi vrsto solističnih in komornih koncertov v dveh abonmajih in izven abonmaja. Naša prva glasbena ustanova, Slovenska filharmonija, pa je letos razpisala za svoje glasbene prireditve štiri abonmaje. V reviji mladih domačih umetnikov bodo v počastitev 20-letnice vstaje Slovenije nastopili glasbeniki, ki so umetniško zrasli v zadnjih dvajsetih letih in si pridobili sloves doma in po svetu. V vrsti velikih instrumentalnih koncertov in simfonij bodo gostovali ugledni tuji solisti in skupine, med njimi: pianista iz New Yorka Aleksander Uninski in Leonard Pennario, pianist Aldo Ciccolini iz Pariza, prvi svetovni violončelist Pierre Fournier, violinist David Ojstrah iz Moskve, klavirski trio Ebert z Dunaja, Florentinski ansambel za staro glasbo od 14. do 16. stoletja itd.

Zavod Ljubljanski festival pripravlja za prihodnje leto svoje desete festivalne prireditve. Letos so v naših Križankah gostovale jugoslovanske operne hiše, v prihodnji sezoni pa bo X. Ljubljanski festival v znamenju jugoslovanskega baleta. Na programu bo sodobni balet, ki ga bo prikazalo devet opernih baletov iz vse Jugoslavije. Poleg vsakoletnih festivalnih prireditev pa ima Zavod Ljubljanski festival še druge načrte, ki jih je deloma že tudi posrečeno uresničil. Eden teh bodo »Sobote v Križankah«, ki bodo prav gotovo s svojim pestrim in vedrim programom postale po-

sebna privlačnost za Ljubljančane in tuje turiste. Na programu bodo popevke, zabavna glasba, ples, šaljivi pomečki itd. Prva takšna prireditev se je dobro obnesla.

Mladinsko gledališče v Križankah je za letošnjo sezono pripravilo tri programe: za manjše in večje otroke in za mladino. V delih, ki jih bodo prikazali, so skušali predvsem zajeti probleme, s katerimi se mladi ljudje v svoji starostni dobi in okolju najbolj pogosto srečujejo. Za otroke sta na programu tudi dve domači igrici: Kristine Brenkove plesna zgodba o ljubezni »Modra vrtnica za prancezko« in Mirka Mahničeva poetična zgodba »Starec in živalca«. V program za bolj odraslo mladino so izbrali: dramsko prireditev romana M. Popovića, Davičevega Pesem, češko varianto zgodbe Ane Frank »Romeo, Julija in tema«, komedijo J. Otenaška »Slabo v vedenju, dvodejanko španskega pesnika F. G. Lorce »Prelepa vrtnarica«, kateri bodo priključili izbor Lorcine poezije itd.

Priznanje jugoslovanskemu filmu. V kinematografu Carnegie Halla v New Yorku so nedavno predvajali jugoslovanski film »Deveti krog«, ki ga je režiral naš znani režiser France Štiglic. Film so newyorški listi zelo pohvalno ocenili. Kritik časopisa »Film« ga je uvrstil k filmu »Nikoli v nedeljo« in »General Rowere«, ki spadata med deset najboljših z lanskega filmskega programa, predvajanega v New Yorku. O Štiglicu je zapisal, da se je uvrstil med najboljše evropske režiserje, ki so bili predstavljeni ameriškim gledalcem. Pohvalil je tudi glavne igralce.

Uspeh Jeseničanov v Monacu. Zveza prosvetnih društev Jugoslavije je poslala na II. mednarodni festival v Monacu amatersko gledališko skupino »Tone Čufar« z Jesenic. Jeseničani so v Monacu nastopili z Držičevo komedijo »Tripče de Utoľče« in pri kritikih kakor pri publikli doživeli izredno lep uspeh. V Monacu

Dramski igralec Stane Sever
v vlogi avtobusnega sprevodnika
v domačem filmu »H 8«

so nastopile amaterske skupine iz 16 držav.

Dr. Niko Županič umrl. Bela krajina je izgubila enega svojih najpomembnejših sinov — dr. Nika Županiča, upokojenega univerzitetnega profesorja, znanstvenika in etnografa. Doma je bil iz Gribelj ob Kolpi. Bil je med ustanovitelji Belokranjskega muzeja v Metliki. Do zadnjega diha je zvesto spremljal in delal za gospodarski in kulturni napredek Bele krajine.

I. Mednarodni festival študentovskih gledališč. V Narodnem gledališču v Zadru je bil v septembru I. Mednarodni festival študentovskih gledališč. Udeležilo se ga je sedem mladih gledaliških ansamblov: trije domači in štirje tuji. Prvo predstavo so uprizorili člani Beograjskega akademskega gledališča »Branko Kršmanović«, ki so nastopili z delom Jovana Sterije-Popovića »Snubitev in ženitev«. Ker sta dve skupini iz Pariza in Tunisa odpovedali nastop, so morali program prireditve tik pred začetkom spremeniti. Kot drugi so nastopili gostje iz Anglije, člani gledališča »60 Theatre Group«. Dalje so nastopili študentje Akademije za igralsko umetnost iz Ljubljane z Giradou-xovo dramo »Za Lukrecijo«, člani Študentovskega eksperimentalnega gledališča iz Zagreba, člani gledališča »Teater 58« iz Krakowa, člani Študentovskega gledališča iz Erlangena in študentje iz Parme. Poleg gledaliških predstav so bili v festivalskih dneh prirejani diskusijski večeri in predavanja. Prireditelji festivala, študentje zagrebške univerze in kulturni delavci iz Zadra, pa so za udeležence priredili tudi več izletov in družabnih prireditev.

Prvi festival jugoslovanskih dramskih amaterjev. V Hvaru je bil letos poleti Prvi festival jugoslovanskih dramskih amaterjev, ki se ga je udeležilo 14 najboljših jugoslovanskih amaterskih gledaliških skupin. Slovenijo so na festivalu zastopale dramske skupine »Svoboda — center« iz Trbovelj ter amaterski gledališči iz

Septembra je bil v Ljubljani III. kongres jugoslovanskih slavistov. Ob tej priliki so pred Narodno univerzitetno knjižnico v Ljubljani odkrili doprsne kipe treh pomembnih slovenskih jezikoslovcov: dr. Ivana Prijatlja, dr. Rajka Nahtigala in dr. Frana Ramovša (na sliki). Svečanosti ob odkritju so se udeležili tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, predsednik Slovenske Akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar in predsednik Izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije Boris Kraigher.

Maribora in Tolmina. Trboveljčani so nastopili z Matkovićevo dramo »Na koncu poti« in prejeli nagrado Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Mariborsko amatersko gledališče »Slava Klavora«, ki je zelo uspešno nastopilo z Držićevo komedijo »Tripče de Utolče«, pa je kot najboljšje dobilo nagrado mesta Hvara — kip »hvarskega leva«.

Dubrovniške poletne igre v znamenju 20-letnice naše ljudske revolucije in 100-letnice naših poklicnih gledališč. Letošnje dubrovniške poletne igre, dvanajste po številu, so kot vse dosedanje dale reprezentativen pregled jugoslovanskih in svetovnih dramskih stvaritev, ki jim je posredovalo staro zgodovinsko mesto edinstveno, mogočno okolje. V počastitve 20-letnice vstaje naših narodov je prvi dan festivala nastopil zbor in orkester Jugoslovanske ljudske armade iz Beograda. Naslednji prireditvi pa sta imela Srbsko narodno gledališče iz Novega Sada in Hrvatsko narodno gledališče iz Zagreba, ki letos slavita stoletnico ustanovitve. Poleg standardnih festivalskih del je bilo letos na dubrovniških

igrah tudi več premier. V festivalskih dneh od 10. julija do 23. avgusta je bilo skupno 70 prireditev, od teh 50 dramskih, 27 glasbenih in 13 folklornih, pri katerih je sodelovalo 1.500 domačih in tujih izvajalcev. Med njimi naj predvsem omenimo manchesterški Hall orkester, praški komorni orkester ter soliste: Martino Aroyosk iz New Yorka, Halino Černi-Stefanko iz Varšave, Benamina Brittena in Petra Pearsa iz Londona, Roberta Lovina iz Osla, Evo Bernarthovo iz Prage, Nikolo Magalova iz Ženeve in Ljubomira Bodurova iz Sofije, — med dirigenti pa Carla Zacchia iz Rima in Jona Barbirollija iz Manchestera. Seveda so nastopili tudi vsi ugledni jugoslovanski umetniki in umetniški ansamblji.

Festivalske prireditve v Dubrovniku je obiskalo nad 50.000 turistov, med njimi nad 27.000 tujcev.

Tudi splitske poletne igre so bile dobro obiskane. Tudi poletne gledališke prireditve v Splitu, ki so bile letos osme, imajo že lepo tradicijo in širok krog obiskovalcev. V dobrem mesecu dni se je na osmih naravnih scenah zvrsti-

Nove knjige - nove prijateljice

lo 25 predstav. Dramatika je bila zastopana s štirimi deli, deset je bilo opernih predstav, dve baletni prireditvi, drugo pa so bili koncerti. Predstave so bile v Peristilu in Meštrovičevi galeriji, v Meštrovičevem gradu, v kletih Dioklecianove palače, v Omišu in v Trogiru. Zlasti stara obokana klet Dioklecianove palače se je spričo izvrstne akustike izkazala za izredno primerno zlasti za koncerte. Izredno je uspela tudi Gotovčeva glasbena drama Mile Gojsalič v Omišu, v kraju, kjer se je ta dogodek v 17. stoletju v resnici pripetil. Splitske poletne igre so imele nad 35.000 obiskovalcev.

Naše knjige v tujih deželah. Naše največje izvozno podjetje knjig »Jugoslovanska knjiga« je izvozilo v zadnjem polletju nad 50.000 knjig v vrednosti 85 milijonov dinarjev. Vštete niso stalne, periodične in občasne publikacije. Največ knjig smo izvozili v ZSSR (za kakih 12 milijonov din), v ZDA (za 7 milijonov din), v Vzhodno Nemčijo (za 6 milijonov din), v Zahodno Nemčijo, Bolgarijo, Poljsko, Anglijo itd.

Spominska plošča trem slovenskim pisateljem. Podružnica mariborskega Slavističnega društva je jeseni odkrila spominsko ploščo na nekdanji hiši pokojnega pisatelja dr. Lojza Kraigherja pri Trojici (sedaj Gradišću) v Slovenskih goricah. V tej hiši, kjer je delj časa živel pisatelj Kraigher, ki je v teh krajih služboval kot zdravnik in tu napisal svojo znano povest »Kontrolor Škrobar«, je pred 50 leti nekaj časa stanoval tudi pisatelj Ivan Cankar. Bila sta s Kraigherjem dobra prijatelja in slednji ga je povabil k sebi. Cankar je tu tudi napisal Lepo Vido. V tej hiši se je rodil tudi Kraigherjev nečak — poznejši znani esejist, pesnik in pisatelj Ivo Brnčić, ki so ga med vojno ubili četniki. Vsem tem trem pomembnim slovenskim pisateljem je posvečena spominska plošča.

Menda ga ni človeka, ki ne bi imel prijatelja. Vendar pridejo večeri, ko se človek ne more odločiti, da bi šel k njemu, čeprav mu je težko samemu. Nekako se mu zdi, da ga prijatelj ne bi razumel, četudi ga ima zelo rad. Vsako duševno stanje terja določen odmev — in če ga ne bo, bo praznina samo še večja, lahko se sprevrže celo v žalost. V takih večerih človek prav gotovo seže po knjigi.

Je to propaganda za knjige? Ne. Hočem le povedati, da si knjige lahko izbiramo ustrezno svojemu trenutnemu razpoloženju: umetniške, poučne, zabavne; prozo ali poezijo — od tod menda trditev, da so knjige najboljše prijateljice. In kot za žive prijatelje, velja tudi za knjige tisti znani pregovor: »Nove prijatelje si nabiraj, a starih ne pozabljal!«

Vendar je izbira včasih težka — toliko težja, če človek ne more stopiti v knjigarno, vzeti knjigo v roke in jo prelistati, ampak izbira na daljavo. V Sloveniji izide veliko knjig — lahko bi rekla: za vsakega nekaj — zato ne bo odveč, če se nekoliko razgledamo med tistimi, ki so izšle zadnji čas.

Ustavimo se danes pri pesniških zbirkah: ne le zaradi trditve, da smo Slovenci narod pesnikov, tudi ne samo zato, da začnemo pri najintimnejšem doživljanju sveta, ampak največ zaradi tega, ker je zadnji čas izšlo pri nas pet domačih pesniških zbirk. Ne bi jih želela razvrščati po vrednosti — kajti temu bo bližja ta, drugemu ona — le ob vsaki se bom na kratko ustavila:

Kajetan Kovič *Korenine vetra*: V sedemindvajsetih pesmih, kolikor jih obsega knjiga, je zbrana modrost življenja, neizpolnljivo hrepenenje ljubezni, burno veselje pomladi in človeški strah pred stroji-roboti. Pesmi so pi-

sane v enostavnem, živem in menda prav zato tako čudovitem jeziku.

Dane Zajc *Jezik iz zemlje*: pesmi so polne najtišjih misli — tistih, ki jih človek komaj sebi prizna — izpovedanih z novimi, nenavadnimi primerami. So iskane in želja po obračunu s samoto, ljubeznijo, verovanjem in smrtjo.

Valentin Cundrič *Krotko jutro in Pojoči grm*: Dve pesniški zbirki tega komaj 23-letnega slovenskega pesnika izpričujeta polnost in radost življenja, povezanost z naravo — travami, vetrom in drevjem — ter prešernost in tenkočutno nežnost v ljubezni.

France Forstnerič *Zelena ječa*: Pesnik je doma s Pobrežja pri Ptujju in tam je doma tudi njegova prva pesniška zbirka. V njej boste našli svoje domače travnike, njive, gozdove, željo po lepoti — in spoznanje, da se želje ne uresničijo.

Kočo Racin *Svitanja*: (prevedla Ivan Minatti in Mile Klopčič): Prevod znanega makedonskega pesnika, ki je padel leta 1943 v NOB in ki stoji s svojim delom na začetku makedonske književnosti. Njegove pesmi so žalostinke makedonskih pečalbarjev in obsodba tistih, ki so uničevali zdravje in življenje makedonskih ljudi zaradi dobička. Najbolj znani sta gotovo pesmi *Lenka* in *Obiralci tobaka*.

Toliko za danes. Prihodnjič pa se bomo nekoliko ustavili ob proznih delih: domačih in prevedenih.

Neža Maurer

Iz življenja naših ljudi po svetu

Petindvajsetletnica Jugoslovanskega doma v Aleksandriji

Letos 30. julija je minilo 25 let od ustanovitve Jugoslovanskega doma v Aleksandriji. Ta jubilej so jugoslovanski izseljenci proslavili s posebno svečanostjo, ki so se je udeležili številni predstavniki političnega in javnega življenja ZAR in Jugoslavije. Navzoči so bili guverner Sadik Abelatif, predsednik mestne občine Husein Sobkhi, šef javne varnosti Sayed Ganen in drugi, izmed jugoslovanskih predstavnikov pa jugoslovanski konzul v Aleksandriji Pero Mihailovski, vojni ataše Nović, poslanec Čedo Borčić iz Kaira, ki je zastopal odsotnega jugoslovanskega veleposlanika ter osebje poslaništva.

Navzoče je pozdravil dolgoletni predsednik Doma Josip Zibilić, ki je naglasil, da je bilo delo Jugoslovanskega doma v 25 letih njegovega obstoja mnogostransko in plodno. Zlasti v poslednjih petih letih je Dom v polni meri dosegel namen, zaradi katerega je bil ustanovljen, čeprav so se po osvoboditvi tudi iz ZAR številni naši izseljenci vrnili v domovino. Zaradi tega pa se delo in naloge Doma niso nič zmanjšale. Postal je toplo žarišče ne le našim ljudem, ki tam žive, temveč tudi vedno številnejšim obiskovalcem iz Jugoslavije, med katerimi so bili tudi najvišji predstavniki Jugoslavije kakor Edvard Kardelj, predsednik Izvršnega sveta Črne gore Filip Bajković, člani prve jugoslovanske vojne misije, ki so obiskali Egipt, admirala Mate Jerković in Ljubo Truta itd. Dom je vedno gostoljubno odprt tudi našim umetnikom: obiskali so

ga že člani folklornih skupin iz Srbije, Hrvatske, in Makedonije, več slikarjev pa je v njem priredilo razstave.

Ob svojem zadnjem obisku v ZAR je predsednik Tito obžaloval, da se zaradi prekratko odmerjenega časa ne more odzvati vabilu in obiskati Dom v Aleksandriji. Sprejel pa je delegacijo naših izseljencev iz Aleksandrije in se delj časa z njimi prisrčno pogovarjal.

Jugoslovanski dom v Aleksandriji je bil ustanovljen na pobudo nekaterih izseljencev l. 1936. Kmalu potem pa je zaživel tudi v Kairu. V kratkem času se je vanj vključila večina Jugoslovancev, ki so živeli v Egiptu, zlasti veliko je bilo med njimi primorskih Slovencev, ki so jih fašisti pregnali z domačih tal.

Med vojno je bilo društveno delo zelo razgibano. Ustanovljen je bil pododbor Rdečega križa, ki se je zlasti izkazal ob prihodu naših beguncev v taborišče El-Shat. Ustanovljen je bil poseben odbor za pomoč jugoslovanskim beguncem. Zbirali so prostovoljne prispevke, obleko, obutev ter jih pošiljali v obe taborišči El-Shat in Tolombat. Čeprav je bila naselbina maloštevilna, so vrednost zbirke cenili na 9000 funtov šterlingov.

O 25-letnici Doma so vsi časniki v ZAR obširno poročali in objavili tudi slike. S svečanosti so izseljenci poslali pozdravni brzojavki predsedniku Naserju in maršalu Titu. V brzojavki predsedniku Titu so med drugim naglasili: »Prepričani smo, da bo bližnja konferenca izvenblokovskih držav v Beogradu mnogo doprinesla k skupni borbi narodov za mir v svetu, obenem pa dala zasluženo priznanje predvsem Vam, enemu glavnih pobudnikov te konference.«

SREČANJE V VARŠAVI

»Dolgo je že tega,« mi je začel pripovedovati dr. inž. Venceslav Poniž, »ko sem se še igral z otroki v Vipavi.« Sediva v prijetni, moderni kavarni v Varšavi, poslušava glasbo in se pogovarjava o njegovi težavni in zapleteni poti od Vipave do Varšave.

Slavkov oče je bil zidarski mojster, med drugim je sezidal sedanje sodnijsko poslopje v Vipavi, njegova mati pa je imela pekarno. Kar

Udeleženci svečane prireditve ob 25-letnici Jugoslovanskega doma v Aleksandriji

dobro bi jim šlo, in kdo ve, kako bi se vse zasukalo tudi za Slavka, če ne bi tudi Poniževe družine zajel vrtnec prve svetovne vojne. Slavko, star šele 17 let, je že moral obleči avstrijsko vojaško suknjo. Bil je v 97. avstrijskem polku, to je tistem, ki se je začel »puntati«¹ proti vojni ter so pet vojakov ustrelili, uporni bataljon pa so kazensko premestili na Madžarsko.

Konec prve svetovne vojne. Po nekaj tednih so prišli v Vipavo Italijani in tudi Slavko je kot mnogi drugi Slovenci to bridko občutil. Leta 1919 je zapustil Vipavo. Najprej je šel na Dunaj in od tam v Prago, kjer se je vpisal na gradbeno fakulteto.

Diplomiran pa je bil leta 1925 na gradbeni fakulteti v Lwowu na Poljskem. Sklenil je, da bo postal strokovnjak na področju gradbeništva. Čez eno leto je bil že asistent prof. Brila in še v istem letu je izdelal načrt za varjenje železnega mostu na reki Sludviji; to je bil prvi most take vrste v Evropi. V naslednjih letih je izdelal še več načrtov za razna večja poslopja na Poljskem in med drugim tudi načrt za nebotičnik v Varšavi.

Leta 1934 je bil promoviran za doktorja tehničnih ved na univerzi v Lwowu. Do druge svetovne vojne je predaval na univerzi v Varšavi.

«Da, in potem me je zajela druga svetovna vojna,» pripoveduje prof. dr. Poniž. Prižgal si je novo cigareto, potegnil močnejše dim, da sta se mu na licih še bolj začrtali dve potezi — znamenje odločnega in podjetnega človeka.

»Sodeloval sem v odporniškem gibanju na Poljskem in samo srečnemu naključju se moram zahvaliti, da sem se prebil skozi strašno vojno viхро.«

»Bi mi hoteli povedati en tak primer?« sem ga prekinil.

»Bilo je avgusta 1944. Dobil sem ilegalno nalogo, da moram oditi ob 17. uri v Varšavo. Takrat sem stanoval na desnem bregu Visle. In ko sem hotel čez most, so me zavrnil, ker so bili mostovi blokirani in nisem mogel več v Varšavo, kjer se je bila že začela vstaja. Kot povsod na okupiranem ozemlju so bile tudi tukaj hude racije in Nemci so pošiljali moške v Nemčijo. Mene so že večkrat iskali. Edina rešitev je bil bunker: s sinom sva se zazidala v prostor pod stopnicami v kleti, kjer sva preživela tri tedne, dokler ni prišla Rdeča armada.

Ko sem prišel v osvobojeno Varšavo, se mi je nutil grozen, pretresljiv pogled: same ruševine, iz katerih se je ponekod še valil dim. Tiste lepe Varšave, na katero so bili Poljaki tako ponosni, ni bilo več.«

*

Po osvoboditvi je dr. Poniž takoj pomagal, kjer je mogel pri obnovi Varšave. Imenovan je bil za tehničnega svetovalca ministra za gradnje, vodil je gradnjo prvega železobetonskega mostu v Szeczinu, sodeloval pri izgradnji velesejma v Poznanju in raznih večjih poslopij v Varšavi.

Sedaj je predavatelj na univerzi v Varšavi in Szeczinu in poleg tega je še član raznih odborov in komisij. Med drugim je član odbora za tehnične posle pri predsedniku vlade, odbora za gradbeništvo ter raznih mednarodnih znanstvenih organizacij.

Dr. Poniž govori dvanajst jezikov in je napisal že 88 brošur in 12 knjig z raznih področij svoje stroke. Za svoje delo je dobil že več odlikovanj in državnih nagrad. Sprejet je bil tudi za rednega člana Akademije znanosti v Varšavi z absolutno večino glasov.

Tako se je naš rojak iz sončne Primorske uvrstil med najuglednejše poljske znanstvenike in postal na področju graditve največji strokovnjak na Poljskem.

*

»In domotožje, se kaj oglašá?« sem ga vprašal.

»Včasih in še posebno, ko ob sobotah poslušam radio Ljubljana in zaslišim v oddaji za izseljenca domačo slovensko pesem. Takrat se tudi v meni nekaj zgane, prevzamejo me spomini na sončne kraje moje mladosti. Takrat me prime, da bi odšel na Vipavsko. In če bi odšel, pa sem prepričan, da bi me po nekaj tednih ponovno zgrabilo domotožje po Varšavi in Poljski.«

Stane Lenardič

O OBISKU V STAREM KRAJU

Takoj po vrnitvi iz Slovenije je glavni urednik Prosvete g. Louis Beniger v tem listu začel objavljati svoje vtise. Svoja srečanja in doživetja v starem kraju, ki ga je obiskal po dolgih letih, opisuje zelo zanimivo. Posebno sta ga navdušila oba izleta po Sloveniji in Jugoslaviji. V Glasu naroda pa se je oglasil Frank Kramer iz Sharon, Pa. Vsem priporoča potovanje z letalom, ki je prijetno in zelo udobno. Zlasti so bili vsi prijetno presenečeni pri prestopu v jugoslovansko letalo v Parizu, kjer jih je naša stvarstvena po slovensko pozdravila in vsem zaželela prijetno bivanje v domovini. Tako so se nepričakovano srečali z dragim domačim krajem že v Parizu. Clevelandski dopisnik Prosvete g. Anton Šabec je pa že med svojim bivanjem v Sloveniji pridno pošiljal članke v Prosveto. Po povratku je obljubil, da bo še dosti napisal. Obljubo bo prav gotovo izpolnil. Tudi Jennie Troha iz Barbertona je v Glasu naroda obljubila, da se kmalu oglasi s člankom. Prav gotovo se bo oglasil še kdo in povedal, kako se je letos imel v starem kraju.

USPELA MLADINSKA PRIREDITEV

Na Jednotini farmi v Clevelandu so mladinski krožki priredili cirkus s pestrimi točkami. Vse od klovnov, akrobatov do raznih krvoločnih zverí, so bili mladi člani krožkov, ki so s svojimi šegavimi nastopi, med katerimi je bilo tudi nekaj prav vratolomnih akrobatskih točk, navdušili številne gledalce. Organizator lepo uspele prireditve, kateri sta sledila ples in prosta zabava, je bil Edvard Poljšak, napovedovalec pa Ivan Čeh. Kakor poroča v Prosveti g. Anton Šabec, je bila udeležba zelo lepa. Med udeleženci so bili tudi številni Slovenci, ki so po letu 1950 prišli v ZDA in se zelo radi udeležujejo prireditev naših starih naseljencev.

JESENSKE PRIREDITVE NAŠIH DRUŠTEV V CLEVELANDU

Kakor povzemamo po programu, objavljenem v Prosveti, bodo tudi letošnje jesen v Clevelandu številne prireditve. Dne 1. oktobra je priredil pevski zbor Triglav vinsko trgategatev v Slovenskem domu na Denison ave. Teden pozneje je bila prireditev Kluba upokojencev v SND na Recher ave. Dne 22. oktobra je Dramsko društvo Anton Verovšek uprizorilo komedijo »Denar« v korist zgraditve doma za ostarele. Dne 29. oktobra so proslavljale članice krožka str. 5 PSA na Recher ave 25-letnico svojega društva. Isti

dan priredi v SND na St Clair ave koncert pevski zbor Zarja ob svoji 45-letnici. Prvi jesenski nastop Glasbene matice bo 5. novembra. V Slovenskem narodnem domu na St. Clair ave uprizore opero Hoffmannove pripovedke. Dne 11. novembra bo v Domu Zahodnih Slovencev zabavna prireditev s plesom in večerjo ob 45-letnici društva št. 264 SNPJ. Naslednji nedelji 19. in nato 26. novembra pa bosta dva koncerta. Prvi koncertni nastop bo imel pevski zbor Jadran, v nedeljo 26. novembra pa pevski zbor Slovan iz Euclida. Razgibana dejavnost naših

Stirje naši rodovi na tujem: Mary Lah-Kolens iz Gleendale, California, s hčerko Mary Svete, vnukinjo Ido Hill in pravnukinjama Haty in Danico Hill

društev v Clevelandu dokazuje, da v tem mestu, ki še vedno zasluži ime ameriška Ljubljana, slovenska kultura še krepko živi.

ZA ZDRAVSTVENI DOM V LOŠKEM POTOKU

Na pobudo Mary Zele in Antonije Kokovnik iz Euclida, O. so ameriški rojaki iz Loškega potoka zbrali lep prispevek 705 dolarjev za nakup rentgenskega aparata za novi zdravstveni dom, ki so ga nedavno zgradili v Loškem potoku in ga zdaj znotraj urejajo. Dom, ki bo velika pridobitev za Loški potok in okoliške kraje, bo veljal kakih 32 milijonov dinarjev. Največ je prispevala država, nekaj pa tudi domačini z delom in sredstvi.

VEDNO VEČ PRISPEVKOV ZA DOM OSTARELIH V CLEVELANDU

Doslej nabrana vsota je že preseгла 50.000 dol. Če bo akcija še nadalje tako uspešna, bodo začeli graditi prvo novo poslopje za dom ostarelih v Clevelandu že prihodnjo pomlad.

PETINDVAJSET LET DRUŠTVENA TAJNICA

Društvo SNPJ št. 425 v Elum Grove W. že 25 let vodi tajnica Mary Kosem, ki je obenem že 34 let članica SNPJ. V Jednoto je včlanjena tudi vsa njena družina: mož, oba sinova, pet vnukov in snaha. Ob jubileju je Jednota mrs. Kosmovo nagradila z zlato zapestno uro. Zgledni društveni delavki tudi naše tople čestitke!

TRIDESET LET NAPREDNEGA JUGOSLOVANSKEGA TISKA V KANADI

Letos v novembru bo minilo trideset let, odkar je začel izhajati v Kanadi prvi delavski časopis Borba v srbohrvatskem in slovenskem jeziku. Temu so sledili Svobodna misel, Pravda, Novosti, Srbski glasnik, slovenski list Edinost ter Jedinstvo, ki izhaja zdaj.

NOV SLOVENSKI ZDRAVNIK V TORONTU

Na medicinski fakulteti v Torontu je opravil zdravniški izpit Slovenec Srečko Pregelj. Čestitamo!

MONSIGNOR BUTALA V SLOVENIJI

Med letošnjimi izseljenskimi izletniki iz ZDA je bil tudi monsignor M. J. Butala, župnik slovenske fare sv. Jožefa v Jolietu, Ill. Spremljal ga je slovenski duhovnik G. Kuzma. Rev. Butala je edini slovenski duhovnik v ZDA, ki je v zadnjih letih dosegel častni naslov monsignorja. Med vojno je sodeloval tudi pri akciji KSKJ za pomoč domovini. Oba duhovnika sta se oglasila tudi pri nas v Matici, kjer sta povedala, da si bosta ogledala naše kraje skupaj z zakoncema Josephom in Josephine Erjavec iz Jolietu, ki imata s seboj avtomobil.

SMRT NAROČNICE

Iz Grand Junction, Colorado smo prejeli žalostno sporočilo od mrs. Ane Florjančič, da je umrla njena prijateljica in prva naročnica na našo revijo iz tega kraja mrs. Johana Trojer, stara 81 let. Bolehala je več let. Pokojna je bila po rodu iz Stajerske. V Grand Junction je živela 52 let. Tam se je tudi poročila in rodila 5 otrok. Soproga je izgubila pred 16 leti. V starem kraju zapušča brata. Vsem njenim svojcem in prijateljem, posebno mrs. Florjančičevi, naše globoko sožalje!

Leto je minulo, kar sva se srečali... V življenju doživimo mnogo srečanj, veselih in manj veselih, pričakovanih in nepričakovanih. In takšno slednje je bilo najino.

Bila si v skupini rojakov, ki smo jih na napovedani dan zaman čakali, ker se je njen prihod zaradi stavk v Franciji zavlekel. Le dve potnici sta prišli — naša dobra znanka gospa Šlosarjeva iz Milwaukee in ti. Naslednje dopoldne sta sedeli v našem uradu, pomenek je stekel. Povedala si, da si po dolgih letih na domačih tleh in da greš k sorodnikom v Laporje na Štajersko. Laporje? V srcu se mi je zganilo. Od tam je bil doma moj oče. In tako sva nepričakovano ugotovili, da sva pravi sestrični!

Spomin je segel daleč nazaj, v prva otroška leta, podobe so se luščile iz maminega pripovedovanja.

Enajst otrok je bilo in čeprav je bila domačija trdna, je bilo premalo kruha za vse. Otroci so se razkropili kakor vrabci. V raznih krajih so iskali sledi za srečo. Tisti, ki ga je zaneslo v Ljubljano, je bil moj oče. Tvoj oče pa je imel v načrtu Ameriko. In ta načrt je preudarno in premišljeno izpeljal. Z žulji si je v novem svetu ustvaril skromno življenje in tedaj ste vi, njegovi otroci, prišli za njim. Mama mi je pravila, da se je oglasil pri nas, ko je odhajal: »Jurč, pojdi z menoj!« je vabil mojega očeta. Zanj je bila misel zapeljiva, seveda pa se ni dala tako na hitro uresničiti. Tako je tvoj oče odšel po svetu sam.

Toda v srcu in misli mojega očeta je pozvajalo njegovo vabilo. Amerika, neznana, bogata dežela, je klicala, dokler se ni odločil in jo za družino čisto nepričakovano mahnil na pot.

Iz Nemčije je mama dobila njegovo pismo: Pridi za menoj, in je še dodal, če bi pomišljala: sicer me ne boš nikoli več videla... Ni navedel, če ima službo, toda mama je bila seveda o tem prepričana.

Šli smo na dolgo potovanje, čeprav to mi bilo lahko. Meni je bilo komaj tri leta, sestra še ni izpolnila dveh in najmlajši je bilo šele mesec dni. Zato tudi ni mogla z nami. Ostala je pri babici na očetovem domu na Štajerskem. Pred nami pa je bila dolga dolga pot.

Zelo malo se spominjam vsega. Premajhna sem bila, da bi mogla vse razumeti. V Nemčiji smo se sešli z očetom. Stanovali smo v majhnih sobicah. Mama je imela v tistih dneh velikokrat objokane oči. Videla sem veliko neznanih ljudi.

Potem nas je pot popeljala v Holandijo. Toda tudi tam nam sreča ni bila naklonjena. Oče je zastoj iskal zaposlitve in denar je kopnel in skopnel. Misel na Ameriko se je odmaknila daleč, postala je le še sen. Spominjam se, da smo stanovali v tesni sobici v neki krčmi. Na edini postelji sta spala oče in mama, jaz na črvivem le-

Srečanje z Mary

žalnem stolu, sestrici pa je mama postlala kar v enem izmed predalov v starem predalniku. V isti krčmi smo tudi zajtrkovali. Natakariče so radovedno stale poleg naju s sestro, ko sva jedli kruh, ne da bi bil namazan z maslom.

Nekega jutra — dobro še pomnim — nismo dobili zajtrka in namesto natakariče je prišel sam krčmar, majhen, zamaščen, z belim predpasnikom. Mahal je z rokami in kričal. Oče mu je nekaj dopovedoval in mama je jokala. On pa je odkimaval. Končno je stopil k obešalniku, kjer sta visela najina plaščka, moj mornarski in sestrin iz rdečega pliša. Pograbil je plaščka in ju hotel odnesti. Tedaj pa sem jaz planila s stola in se jokajoč zakadila vanj. Z drobnimi pestmi sem ga tolkla po trebuhu, da je prese-nečen obstal, nato pa je vrgel moj plašč vame in odnesel samo sestrinega.

Kmalu potem je oče vendar dobil delo v rudniku. Stanovali smo v rudniški koloniji, pri neki slovenski družini. Spominjam se Acija, majhne-ga fantiča, ki je bil jetičen. Imel je grlico in lepo izdelan stolček, na katerem sem zelo rada sedela. Aci je večinoma ležal. Imel je velike ogljenočrne oči in drobne, skoraj prosojne rokice. Govoril je, kakor da bi bil odrasel. Večkrat je čisto mirno povedal: »Jaz bom pa kmalu umrl.« Nekoč sem ga ozmerjala: »Zakaj tako govoriš, to je grdo.« Začudil se je in hotel vedeti, zakaj. »Zato, ker lažeš,« sem mu pojasnila. »Umrejo samo odrasli, stari ljudje.« Zamahnil je z roko. »Nič ne lažem. Jaz bom umrl majhen. Zdravnik je tako rekel in zdravniki ne lažejo.« Na to mu nisem vedela odgovoriti. Če sva se s sestro igrali zunaj, sva natrgali rožic in mu jih prinesli. Bil jih je zelo vesel. Raztresel si jih je po odeji in jih božal.

Nekoč je prihitela soseda vsa razburjena. Kričala je in jokala. Povedala je nekaj hudega, da

sta se naša gospodinja in mama zelo prestrašili. Mama je ogrnila šal in hotela oditi. Odločno sem jo zgrabila za krilo. Kar mehanično me je vlekla s seboj. Hiteli sva proti rudniku. Tam je bilo zbranih že veliko žensk. Glasno so govorile in tarnale. Nekatere so jokale. Nenadoma so se vse pognale naprej in zakričale. Mimo so prinesli na nosilih rudarja. Ležal je na nosilih kakor mrtev. Okrog ust je imel krvavo peno. Šele takrat sem prav razumela, za kaj gre. »Oče, oče!« sem zaklicala in zajokala.

Več ur smo stali tam in čakali. Še več nosil s ponesrečenci so prinesli mimo. Končno je prišel moj oče. Imel je obvezano roko, ki mu jo je pri nesreči zlomilo. Da je le živ. Mama je od sreče jokala.

Kmalu po tej nesreči je mama pregovorila očeta, da smo se vrnili. S sestro sva se poslovili od Acija in njegove grlice. Povabili sva ga, da nas obišče. V naših krajih bi gotovo ozdravel. »Pridem, če ne bom prej umrl,« je rekel čisto mirno, vsakdanje in nam pomahal z drobno roko v slovo. Nikoli več se nismo videli.

Spet smo potovali, prestopali iz vlaka v vlak in čakali na kolodvorih. Z drobno culico, ki je bila vse naše imetje, smo se vračali. Čez nekaj mesecev je izbruhnila svetovna vojna. Oče je moral v vojsko. Padel je na soški fronti.

Čez leto ali še pozneje je mama dobila njevogo zapuščino: oguljeno listnico. V njej je bila svetinjica, najina fotografija nalepljena na lepenco in neodposlana dopismica, na kateri je bilo napisano:

»Draga žena, otroci moji! Tu v strelskih jarkih veliko mislim na vas. Res, veliko krivic sem vam storil; ali mi morete odpustiti? Bil sem nepremišljen. Danes se dobro zavedam tega. Ko se vrnem, bo vse drugače...«

Mary, sestrična moja. Najino srečanje je zbudilo spomine v meni, kakor da bi nekdo odgrnil platno s starih podob, pa so oživele in spregovorile. Oh, te podobe naših preteklih let! Kako obsežen album jih nosi vsakdo s seboj! Tudi ti si mi odprla svojega. Na prvih straneh so samo roke in žulji. Najprej sama, nato ti in tvoj Franček. Tuja dežela ničesar nikomur ne podari, najmanj pa našim ljudem, ki so znani po svojih prdnih rokah. Vse je treba trdo zaslužiti. Zvesto si pomagala možu. Dan za dnem, od jutra do večera si stala v mesnici. Prodajala, sekala, zavijala, dvigala, pripravljala. Leta so tekla. Sin in hčerka sta rasla. V množici opravkov in domačih skrbi je v prvih letih misel na domačo deželno skromno stala ob strani. Le kadar je prišlo pismo od doma je oživela in se speta utrnila.

Ko pa sta otroka odrasla in si oba ustvarila družini, ko je postalo v vajinem domu kar naenkrat nekam tihotno, je ta misel zaživela in se vračala spet in spet vedno bolj živa.

»Zdaj bova pa šla enkrat pogledat stari kraj.« Kdo je prvi izrekel to misel? Ti ali Franček? Ali morda kar oba?

Kar nenadoma se je domača dežela približala. Kaj ni zašumelo, kakor da se je veter ujel v bohotno zelenje domače lipe? In tisti kolovoz ali drži v Laporje, ali morda v Oplotnico na Pohorju? Kako veselo presenečeni bodo domači, ko jih čisto nepričakovano obiščeta. Tetica bo gotovo jokala in Frančekov brat, s katerim sta si bila včasih tako podobna, kakšen je zdaj?

Še preden sta načrt uresničila, je Franček omahnil. Sredi dela, čisto nepričakovano — kakor drevo, ki so ga spodsekali. Dolgo nisi mogla verjeti, da je to res, da je Franček, s katerim sta bila vse dneve skupaj, s katerim sta toliko pregarala in sta hotela skupaj obiskati stari kraj — odšel in se ne bo nikoli več vrnil.

Šele po sedmih letih si se odločila in sama uresničila vajin skupni načrt. Prišla si domov — in tako sva se srečali.

Mary — zdajle, ko to pišem, leži pred menoj tvoje zadnje pismo, kjer takole pišeš: »Še vedno ne morem pozabiti veselih dni, ki sem jih lani preživela doma, v mojem rojstnem Laporju, v Frančekovi Oplotnici in vseh tistih lepih krajih, ki smo jih na skupnem izletu z rojaki obiskali in spoznali. Moja draga lepa Ljubljana, pa Bled z vožnjo po jezeru, kjer smo tako prepevali, Bohinj, slap Savice, Portorož, Opatija, novi mesti Nova Gorica in Novo Velenje in moj stari, danes tako prenovljeni Maribor. Vse te kraje pozdravi v mojem imenu in povej, da kmalu spet pridem in še bom prišla, še, še...«

Pa prav zares na svidenje, Mary!

Ina Slokan

Sestrična Mary Grash iz Milwaukee med gorenjskim parom lani na Pokljuki. Sliko je poslala naša poverjenica Frances Lovšin iz Detroita, na sliki prva od leve

16 letna zmagovalka v streljanju

V Ljubljani sta bili dve pomembni strelski tekmovalnji — slovensko in državno strelsko prvenstvo — prepleteni z mnogimi zanimivimi dogodki in presenečenji.

Na slovenskem prvenstvu je potekala zelo razburljiva borba med močnimi ekipami okraja Ljubljane, kjer so nastopili znani republiški in državni reprezentanti, ter med mladimi in mnogo obetajočimi tekmovalci drugih okrajnih ekip. Prav takšen boj se je odvijal pri posameznikih, med starimi rutinerji in mlajšimi strelci. Na koncu so v »črno« največkrat zadeli Ljubljanci in si znova, že šestič, priborili pokal predsednika Ljudske skupščine LRS Mihe Marinka.

Vsekakor največje presenečenje pa je na tem prvenstvu pripravila komaj 16-letna Ljubljanka Tatjana Rebolj, ki si je privoščila zanimivo redkost — zmagala je petkrat, in sicer pri mladincih, članicah ter celo pri članih, kar trikrat pa je z malokalibrsko puško dosegla enak rezultat, po 504 kroge.

Slovensko prvenstvo pa je bilo za strelce preizkusni kamen za državno strelsko prvenstvo, ki je bilo čez 14 dni v Ljubljani. Obsegalo je obširen program ter je trajalo ves teden. Najprej so startali mladinci in članice, v drugem delu pa člani. Že pri mladincih in članicah so se začela presenečenja, zakaj v mladinski konkurenci so se nepričakovano izkazali tekmovalci Bosne in Hercegovine, pri članicah pa se je bil boj med Srbijo in Slovenijo. Slednja je presemetila z malokalibrsko puško v trojnem položaju, dosegla je nov ekipni državni rekord in prvo mesto; pri posameznicah pa je spet posegla v dogodke Tatjana Rebolj in osvojila dve drugi, eno prvo in eno tretje mesto. Med mladinci sta se izkazala še Bohinc in Otrin.

Tatjana Reboljeva — naša državna strelska prvakinja

V članski konkurenci smo doživeli še več zanimivosti, zlasti zadnje dni tekmovanja. Slovenska ekipa strelcev s precizno pištolo je dosegla nov državni rekord, odpovedali so pa strelci z vojaško pištolo in — končno je sledil veličastni finale, tekmovanje z vojaško puško, kjer so Slovenci spet pobrali levji delež. V borbi za Titov pokal je zmagala Slovenija z novim državnim rekordom. Med posamezniki je postal državni prvak Krešo Anić, član hrvatske ekipe, pred Slovincem Bogdanom Ježem, v hitrem streljanju z enakim orožjem pa znova Slovenija in Bogdan Jež. Tako je bilo zmagovalje slovenskih strelcev popolno, zakaj po enoletnem presledku so znova osvojili najvišjo trofejo državnega prvenstva, srebrni pokal maršala Tita.

Obe strelski prvenstvi sta imeli nekaj skupnega. Mlada Ljubljanka Tatjana Rebolj je postala odkritje teh tekmovanj. Kdo je to dekle? Rodila se je leta 1945 v Rudniku pri Ljubljani in sedaj obiskuje 2. razred gimnazije. V šoli je vseskozi med najboljšimi in je strelski šport pri tem nič ne ovira. Že kot 12-letni otrok je zašla na strelišče ob Dolenjski cesti in tam začela spoznavati prvo strelsko abecedo. Njen vzornik in učitelj pri tem je bil Bogdan Jež, ki se je prav tako proslavil na letošnjem državnem prvenstvu.

BRUNO PARMA

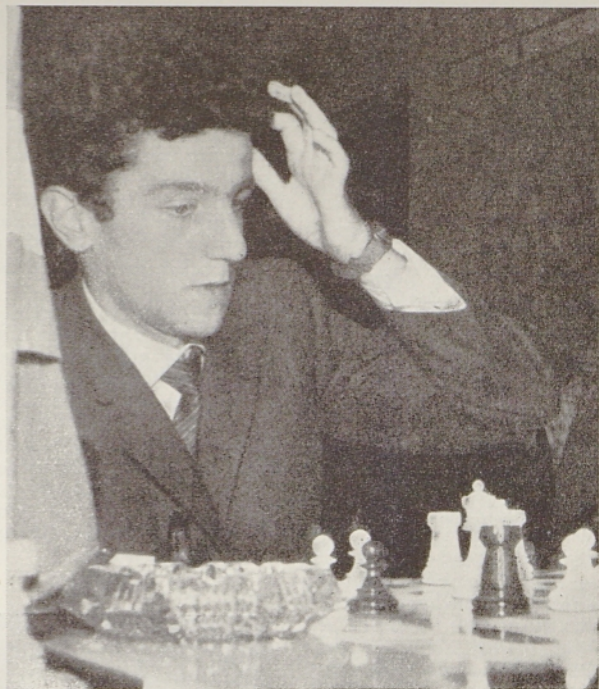
mladinski šahovski prvak sveta!

V posameznih športnih in njim sorodnih panogah doživljamo Slovenci in Jugoslovani letos zelo plodne in velikega upoštevanja vredne uspehe v mednarodnih arenah. Zablestel je Šlibar s svetovnim rekordom v smučarskih skokih, košarkar Daneu je bil najboljši igralec evropskega prvenstva, Cerar je postal evropski prvak v orodni telovadbi — sedaj pa se je njim pridružil še 20-letni jugoslovanski šahist Bruno Parma.

Deset let smo morali čakati na ponovno zmagovalje v šahovski areni mladincev. Deset let je minilo odtlej, ko je Ivkov v Birminghamu utrdil sloves jugoslovanskega šaha, ko je postal svetovni mladinski prvak. Sedaj je v Haagu zablestel Parma in ponovil uspeh Ivkova. Vsa svetovna javnost je bila presenečena, Slovenci in

Jugoslovani pa nadvse ponosni, saj je Parma s svojo odlično igro odbil vse napade svojih tekmecev in zmagal.

Ta črnolasi maturant iz Ljubljane je začel svojo šahovsko kariero kot majhen deček, a je takoj vzbudil veliko pozornost, ker se je kljub svoji mladosti zelo pogumno spoprijemal s izkušenimi mojstri črnobelih polj, da, celo z mednarodnimi mojstri. Sprva so vsi menili, da so dečkovi uspehi ob šahovnici samo slučajni. Ko pa je začel na raznih turnirjih premagovati vse po vrsti, so ugotovili, da se skriva v Brunu velika nadarjenost in da je treba z njim vsekakor računati. Prvič je zmagal na prvenstvu Slovenije leta 1958, nato spet leta 1959 in isto leto je postal še mladinski državni prvak. Udeležil se je svetovnega prvenstva mladincev v Bazlu, kjer pa še ni napočil njegov čas. Delil je 2. do 4. mesto, nato pa lani znova zmagal na državnem mladinskem prvenstvu in si na državnem prvenstvu med starejšimi šahisti priboril naslov mojstra. Sledil je še »skok« v Haag — Parma je prišel, videl, zmagal — in postal svetovni mladinski prvak!

Rojaki nam pišejo

Domovina

Kje si daljna domovina misli k tebi mi hite, v kraje sladkega spomina enkrat še želi srce.

Videl drago bi vasico, videl znane bi ljudi, čul njih sladko govorico srečo zrl in skrbi.

Videl kraje davne sreče, mladih, nepozabnih let kjer srce me, hrepeneče je poslalo v tuji svet.

Vem, moj glas te ne doseže v dalji žal se izgubi. Le spomin nate me veže vse do konca mojih dni.

M. B. Nickelson
La Jara, Colo
USA

jel tako nepričakovano glas iz domovine in se prepričal, da nas, ki živimo v tujini, domovina ni pozabila. Z zanimanjem sem prebral revijo in prosim, da mi jo vsak mesec pošljete. Že vnaprej se lepo zahvaljujem. Težko bom čakal na prihodnje številke. Drugič napišem kaj več o življenju na tujem. Za danes pa le še lep pozdrav rodni domovini, ki ji bom ostal zvest sin.

Slavko Arch

KO BEREM VASE PUBLIKACIJE, SE MI ZDI, DA SEM DOMA
Stoppenberg, Nemčija

Prav lepo se vam zahvaljujem za revijo in koledar, ki ste mi ga poslali. Moram priznati, da sem obojega zelo vesel, saj se človek med prebiranjem vaših publikacij počuti, kot bi bil res doma v stari domovini. »Rodno grudo« posebno rada berem moja žena. Pravi, da je tako domača in da se ji med branjem zdi, kot da ni v tujini. Tudi otroci se zanimajo za vašo revijo in

težko pričakujejo poštarja vsak mesec, kar me posebno veseli, saj tako ne bodo pozabili materinega jezika. Prilagam vam naročnino še za novega naročnika Ivana Podgorška in vas lepo pozdravljam.

Franc Pejovnik

PRI PRIJATELJU SEM VIDEL
»RODNO GRUDO«
Vancouver, B. C. Canada

Ko sem bil na obisku pri prijatelju, sem videl vašo revijo »Rodno grudo«. Zaradi njene bogate in zanimive vsebine sem sklenil, da jo naročim. Prosim, pošljite mi vse letošnje številke. Rad berem novice iz domovine.

Dominic Vinco

JUBILEJNA ŠTEVILKA
PREKAŠA VSE
Cleveland 25, Ohio, ZDA

Letošnja jubilejna številka »Rodne grude« je prekosila vse druge. Pošiljam vam dveletno naročnino. V Clevelandu si na vso moč prizadevamo, da bi čimprej

zgradili dom za ostarele. Ne bomo odnehali, dokler tudi naši Slovenci ne dobe svojega doma. Morali bi videti nekatere naše ženske, kako so vnete in pogumne; seveda tudi možje pridno delajo. Najlepše pozdrave iz daljnega Clevelanda.

Marica Lokar

»RODNA GRUDA« PRIDE
KAKOR KOŠCEK DOMOVINE
Linton, Ind., ZDA

Oprostite, ker sem pozna na naročnino; to je zaradi bolezn. No, čeravno sem v letih in bolehn, še vedno rada berem. Posebno me zanimajo vesti iz starega kraja in ko pride »Rodna gruda«, se mi zdi, da je prišel k meni košček domovine. Pošiljam vam nadaljnjo naročnino, ker bi revijo, če je ne bi pošiljali, zelo pogrešala.

Jennie Dolenc

VELIKO NAS JE, KI SMO
ZVESTI DOMOVINI
Müllheim, Nemčija

DOMOVINA NAS NI POZABILA
Salzburg, Avstrija

Najlepše se zahvaljujem za »Rodno grudo«, ki ste mi jo poslali na vpogled. Zelo sem bil vesel, ko sem pre-

Z velikim veseljem sem prejel vaš koledar. Zelo mi je všeč, posebno bogat je s slikami iz domovine, ki so nam najdražje. Lepo je, ker je toliko izseljencev ostalo zvestih domovini. Po-

šiljam vam deset mark in se priporočam za nadaljnje pošiljanje vašega tiska.

Jožef Crnuta

VASA REVVIJA JE LEPO UREJEVANA

Euclid, Ohio, ZDA

»Rodno grudo« bom od slej brala pri bratu, ki je naročen nanjo. Sporočam vam, da je revija zelo priljubljena in res lepo urejevana publikacija. Čestitam vam in želim mnogo uspehov tudi v bodoče. Vaša znanca

Jennie Fatur

PRIDOBIL SEM DVA NOVA NAROČNIKA

Lisbon, Ohio, ZDA

»Rodno grudo« berem že od 1958. leta, ko sem bil na obisku v stari domovini. Revija mi je zelo všeč, ker pri naša veliko novic iz vseh dežel, kjer živijo Slovenci. Pridobil sem dva nova naročnika Charlesa Bogataja in Thomasa Mercina iz Ohio ter vam pošiljam naročnino.

Stephan Chuck

NE MOREVA VAS POZABITI
Pueblo, Colo., ZDA

Zelo mi je bilo žal in hudo, ker se nisem mogel osebno posloviti od vas. Srečen sem bil, da sem na obisku bil z avtomobilom in si tako ogledal vso prekrasno Slovenijo. Tudi moji ženi, ki je tukaj rojena, je bila Slovenija izredno všeč. Vi pa ste bili vsi tako prijazni, vljudni in postrežljivi, da vas ne moreva pozabiti. V najlepših spominih vas vse prisrčno pozdravlja!

Ludwig Jakše

OGLASAM SE IZ DALJNE BELGIJE

Eisden - Limburg, Belgija

Tudi jaz se oglašam iz daljne Belgije in se naročam na »Rodno grudo«. Po naključju sem jo dobila in jo prebrala. Zelo mi ugaja, ker priobčuje veliko lepega in novega iz ljubelega rojstnega kraja. Zapustila sem domači kraj leta 1951 misleč, da v tujini le zlahkne rožice cveto in pečeni golobčki na mizi čakajo; toda kmalu sem spoznala, da ni tako. Moja rojstna fara je bila Boštanj ob Savi in

rojstna hišica stoji na Okiču, prijetnem griču, kjer so fantje lepo peli in gotovo še pojo.

Tudi jaz sem včasih pel: Na hribčku prijetnem je ljubi moj dom, nikoli se od njega ločila ne bom. Pa sem se zmotila. Je pač tako, kjer je bila še hišica s slamo krita, tam ni bilo ne goldinarjev in tudi ne dinarjev.

Prišla sem v Belgijo in priznati moram, da moja življenjska pot ni bila vedno posuta s cvetjem. Vedno sem gojila željo, da se vrnem v domovino. Toda časi se spreminjajo. Lica so mi openela, lasje so mi osiveli. Lahke noge so postale težke. Zapustila me je ljuba mladost. Že sem izpolnila osemindesetdeseto leto.

Ane Breznikar iz Eisdena, Belgija

Povedati moram, da kakor pravi Slovenci, zelo ljubim cvetje. Ko v jeseni žive rožice umro, okrasiva z možem najin domek s cvetjem, ki ga iz barvastega papirja sama narediva.

Ana Breznikar

ZELIM, DA OTROCI NE POZABIJO SLOVENSČINE
Augsburg - Haunstetten

Zelo sem vesel, da sem tudi jaz postal naročnik »Rodne grude«, saj tako bom lahko redno spremljal vse novice iz domovine, še bolj pa so veseli otroci in žena. Tukaj namreč ni Slovencev in nimamo prilike, da bi govorili materin jezik. Želim pa, da otroci ne poza-

bijo slovenščine, čeprav so daleč od rojstnega kraja. Vesel sem bil vašega koledarja, še bolj pa »Rodne grude«, saj iz nje vidim, kako skrbite za nas v tujini. Preko vaše lepe revije bomo povezani z domačo zemljo. Škoda, da nimamo še več slovenskih knjig. Pošljite mi, prosim, seznam knjig, ki bi jih še lahko naročil.

Želim vam veliko uspehov pri urejevanju vaših publikacij. Vsem našim rojakom po svetu pa sporočam, da je slovenska beseda v tujini dragocena in zato bi morali vsi biti naročeni na vašo revijo in koledar. Nisem in ne bom pozabil slovenskega jezika in rodne domovine.

Hans Joman

SE VEDNO PRIJETNO ODMEVA
Pueblo, Colo

Že leto dni je minilo, odkar sem pripeljal na obisk v staro domovino skupino izletnikov KSK Jednote. Prisrčna dobrodošlica in iskreni pozdravi ob našem prihodu, s katerimi nas je sprejelo agilno osebje Slovenske izseljenske matice, nam bodo ostali v trajnem spominu. Enako njihovo stalno zanimanje za nas v času našega bivanja tamkaj in na nepozabnem izletu po prekrasni Sloveniji ter slovo ob našem odhodu v Ameriko. Vse to še danes, po več kot enoletni vrnitvi prijetno odmeva in spominja na iskreno prijaznost vseh pri Slovenski izseljenski matici. Zato vsem najlepša hvala! — Obenem naročam vaš koledar za leto 1962. Ko pa mi bo čas dopuščal, se oglasim s kakšnim dopisom za koledar ali »Rodno grudo«. Enkrat pa morda spet na veselo spidene v stari domovini.

Biošji voditelj izletnikov

K. S. K. J.

John Germ

VSİ NAJ SI DOBRO OGLEDATAJO LEPO GORENJSKO
Leisure City, Fla., ZDA

Rada bi, da bi se v reviji oglasil kdo z Jesenic, izpod Planine pod Golico, kjer je moj rojstni kraj. Gorenjska je čudovita in vsi, ki kdaj koli potujejo v Jugoslavijo, naj si Gorenjsko še posebno dobro ogledajo! Tudi

ljudje so tamkaj dobri in prijazni. Upam, da jih še obiščem. Tudi na Dolenjskem, od koder je moj mož, je lepo! Obiskala sva oboje leta 1959 in živiva v upanju, da se še povrneva v te lepe kraje. Pošiljava deset dolarjev za »Rodno grudo« z željo, da je nikdar ne prenehate pošiljati ter vas lepo pozdravljava.

Mary in John Kastelic

»RODNO GRUDO« PREJEMAM OD PRVE ŠTEVILKE

Herminie, Pa.

Pošiljam vam deset dolarjev za naročnino na »Rodno grudo« za sebe in za brata Franka Vozla. Na to lepo revijo sva naročena že od prve številke. Tudi koledar je zelo zanimiv in oboje z veseljem prebirava. Lepo pozdrabljava vse pri Slovenski izseljenski matici.

Theresa Batis in Frank Vozel

SANJE SO SAMO ZACASNE
Kempton Algaeu, Bayern, Nemčija

Pošiljam vam naročnino za »Rodno grudo«. Revijo prejemam v redu in mi je v veliko veselje. Ko jo preberem, si želim, da bi takoj imel naslednjo številko pri roki. Tako se zatopim v branje, da kar pozabim, da sem v tujini. A kaj, ko so te sanje samočasne. Vsi, ki smo v tujini, smo v sanjah čisto doma. Tu sem se precej navadil, vendar hrepenim po domovini.

Adolf Konečnik

OČE JE TAKO RAD BRAL

»RODNO GRUDO«!

Clarksburg, W. Va. ZDA

Lepo se zahvaljujem za redno pošiljanje priljubljene revije. Žal ne znam pravilno pisati slovenski, ker sem rojena v Ameriki. Kar znam, sem se naučila od mame in očeta. Njuno staro domovino sem obiskala leta 1955 in nikdar ne bom pozabila gostoljubnosti tamkajšnjih ljudi in lepote Slovenije. Moj dragi oče je po hudih bolezenskih mukah umrl. Ne morem popisati, kako mi je težko. Tako rad je bral »Rodno grudo«! Najraje je pregledoval slike. Tudi medve z mamicom vsak mesec težko pričakujeva revijo.

Louisa Ann Mankoch

Rojaki!

Kadar obiščete Ljubljano, ne pozabite vstopiti v prenovljene prostore gostinskega podjetja

**KOLODVORSKA
RESTAVRACIJA**
na glavnem kolodvoru

Postregli vam bomo z odlično pripravljeno hrano in pristnimi vini. Ponosni smo na vaš vsakoletni obisk in poskrbeli bomo, da se boste med nami vedno udobno počutili.

Vljudno vas vabi gostinsko podjetje

Kolodvorska restavracija | Ljubljana

DESTILERIJA

ALKO

IN TOVARNA LIKERJEV

ALKO

Ljubljana, Frankopanska 9

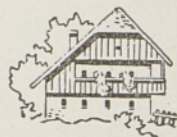
ALKO

Telefon 20-955, 21-568 / Brzjavni: »Alko«
Tekoči račun 60-NB-4-Ž-318

SE TUDI VI ŽELITE UDELEŽITI
SEDEMDNEVNEGA BREZPLAČ-
NEGA IZLETA PO NAJLEPŠIH
KRAJIH SLOVENIJE?

Sodelujte pri nagradnem tekmovanju za zbiranje novih naročnikov Rodne Grude in predplačnikov na Slovenski izseljenski koledar!

Vas in vaše znance z veseljem pričakuje tudi izven Slovenije sloveče gostišče

»Pri starem tišlerju«

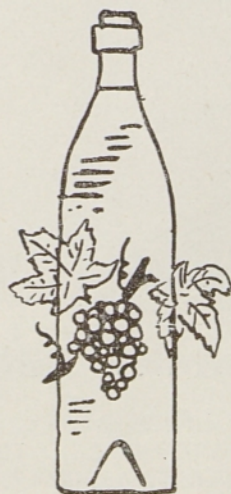
RESTAVRACIJA
BIFE
IN PRENOČIŠČA

Gostišče je bilo pred desetletji za mnoge izseljence zadnja domača postaja pred odhodom v tujino.

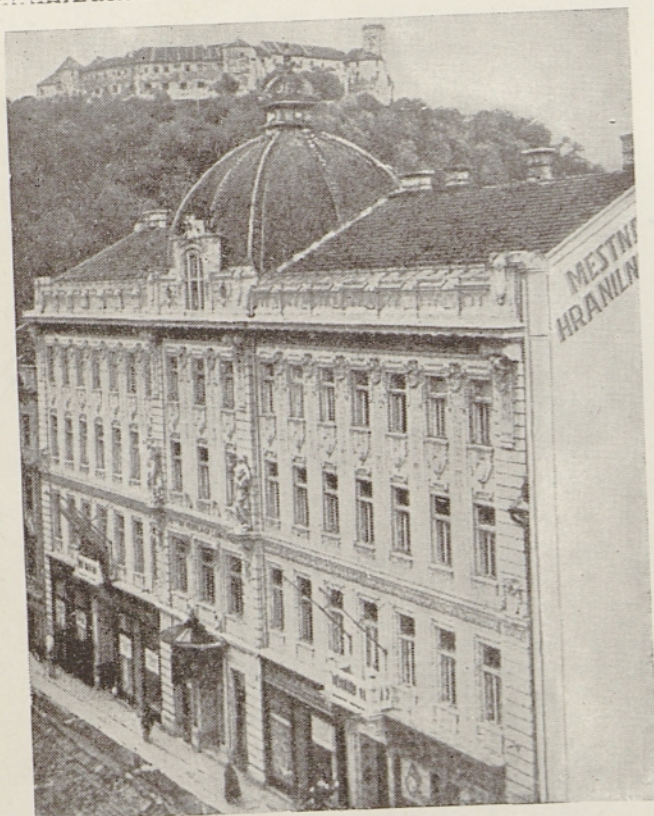
Obiščite nas in boste spoznali, kako postrežemo po najnižjih cenah!

Vse bralce »Slovenskega izseljenskega koledarja« in mesečnika »Rodna gruda«, posebno pa izseljence ter njihov rod, naseljen po vseh kontinentih, pristrčno pozdravlja

delovni kolektiv gostišča

»PRI STAREM TISLERJU« - LJUBLJANA

Najbolj
priljubljen
in priznan
denarni zavod
v domovini
je pri slovenskih
izseljencih

MESTNA
HRANILNICA
LJUBLJANSKA

Ljubljana
COPOVA ULICA 3

Mestna hranilnica ljubljanska

VABI VSE ROJAKE IN NJIHOVE SVOJCE,
DA OB OBISKU LJUBLJANE OBIŠČEJO TUDI NJENE POSLOVNE
PROSTORE, POSEBNO, KER TU LAHKO ZAMENJAJO VSE VRSTE
TUJIH VALUT V GOTOVINI ALI ČEKIH.

Menjalnica posluje vsak delavnik od 8. do 12. in od 14. do 18. ure!

Terjamo mir, da se bomo lahko učili, da bo naša mladost vesela in brezskrbna

Prvi teden v oktobru smo praznovali Teden otroka. V teh dneh so jugoslovanski otroci dobili številne nove šole, domove, športna igrišča itd. Otroci sami so pripravili razne prireditve in razstave, na katerih so prikazali, kaj znajo in zmorejo. V ljubljanskem dramskem gledališču so na prireditvi pod naslovom OTROCI USTVARJAMO nastopili člani pionirskih organizacij ljubljanskega okraja. Poslušali smo mlade pisatelje in pesnike, skladatelje, pevce. Mladi plesalci so prikazali plesne like, ki so jih sami ustvarili, občudovali smo spretne mlade risarje...

V uvodu pa je Vesna, učenka 8.b razreda z Viča, spregovorila o Tednu otroka in takole povedala:

Dvajseto stoletje so imenovali stoletje otroka, a vendar so v tem stoletju doslej prav otroci doživeli največ krivic. Spomnimo se težavnega življenja naših staršev, ki so v zgodnji mladosti občutili nasilje prve svetovne vojne. A tudi v povojnih letih njihova mladost ni bila lepa in brezskrbna, čeprav so tudi takrat vsako leto praznovali Teden otroka in na proslavah povedali veliko lepih besed, ki pa niso postale dejanja.

Žalostna je bila mladost moje mame — vojne sirote. Mnogokrat je bila lačna. Komaj deset let ji je bilo, pa si je sama iz najcenejšega blaga brez stroja krojila in šivala obleke, ker ni mogla plačati šivilje. Njena želja, da bi postala učiteljica, se ni uresničila, ker ni bilo denarja za drago šolanje.

Moj oče je bil bajtarski sin. Komaj dvanajstleten si je kot pastir služil kruh. Do šole je imel tri ure daleč in pozimi je moral tja po globokem snegu večkrat kar s krpami okrog nog, ker je bil pri hiši samo en par čevljev za vso družino.

Prišla je druga svetovna vojna... Koliko grozot je prinesla tudi otrokom! Spomnimo se male židovske deklice Ane Frank, ki je nesmrten simbol trpljenja židovskih otrok v drugi svetovni vojni. Njene neme obtožbe kriče do neba.

A tudi mnogo naših otrok so okupatorji iztrgali iz naročja mater ter jih pogнали v trpljenje in smrt... Človeštvo, zakaj si imenovalo dvajseti vek stoletje otroka, ko nam je prav ta doba prinesla največ gorja? se sprašujejo otroci Hirošime, ki so spoznali strahote uničevalnega jedrskega orožja...

Mi pa smo zrasli v svobodni domovini. Naša mladost je obsijana s soncem. Ne moremo si predstavljati težavnega življenja naših staršev in ne znamo ceniti vsega, kar nam nudi naša socialistična domovina. Odprta nam je pot do znanja, do poklica, do sveste prihodnosti. Res nam je lahko iz src priprela pesem, ki je himna naše mladosti: Lepo je v naši domovini biti mlad!

Toda na obzorju sveta se spet kopičijo temni oblaki. Nova svetovna vojna — strašna atomska vojna?

Nočemo vojne! Vsi narodi naj živijo in se razvijajo v miru in prijateljstvu! »Nova vojna bi prinesla človeštvu uničenje, zato moramo storiti vse, da jo preprečimo,« so sklenili državniki nevezanih dežel na konferenci miru v Beogradu, kjer je predsednik Tito v svojem govoru naglasil: »Sestali smo se v odločilnih trenutkih, ki usodno vplivajo na prihodnost miru v svetu.«

V Tednu otroka poslušajte tudi nas, jugoslovanske otroke, ki z otroki vsega sveta zahtevamo od državnikov velikih in malih dežel:

Terjamo mir, da se bomo lahko učili, da bo naša mladost tudi v bodoče vesela in brezskrbna ter da bomo lahko samozavestni in obogateni z znanjem stopili na svojo samostojno pot in nadaljevali delo svojih staršev.

Zahtevamo mir za nas, za naše starše in za naše potomce!

babičin dan

Babičin dan je takrat, ko na brajdah okoli hišice grozdje dozori. Vse leto je babica negovala trsje. Obrezovala in privezovala ga je. Ni več dedka, da bi to postoril. Vse leto je svojim vnukom kuhala in prala in jih učila, kaj je dobro in kaj slabo. »Lagati ne smete,« jim je neštetokrat rekla, »in očeta in mater, ki se v službi za vas trudita, morate imeti radi.«

Vse leto je svojim vnukom pesnice pela in jih lepo po slovensko govoriti učila. Vse leto jim je pravljice pripovedovala, ali pa jim jih je iz knjige brala. Takrat si je morala nataktniti očala.

Za poletjem pa pride jesen in z jesenjo se bliža babičin dan.

Grozdje na brajdah je zorelo, a še ni dozorelo.

Babica je s palico odganjala vrabce in otroke, ki so hoteli pozobati še nezrelo grozdje. A vrabci in otroci so bili urni in so vselej ušli. Zato je postavila v brajde slamnatega moža z metlo v roki, da bi jih strašil, in to je zaleglo.

»Zdaj pa bo, kmalu bo,« je rekla in izobesila skozi podstrešno lino rdečo zastavico, da so jo videli daleč naokoli, kajti hišica stoji v bregu. Zastavica je klicala:

»Pridite, pridite, grozdje je dozorelo. Pridite v nedeljo, takrat bomo brali.«

Seveda ni klicala z besedami. Le s svojo rdečo barvo, in ljudje, ki jih je babica vsako leto vabila, so vse razumeli. Vabila pa je vse.

Še posebej je vabila vse vnuke, sinove, hčere, zete in snahe od blizu in daleč. Posebej je vabila prijatelje in sosede. Vabila je vse dobre in vesele ljudi s hriba in iz doline.

Pometli so dvorišče in na dvorišče prinesli dolgo mizo in klop, da bo pripravljena za goste. V sobi bi ne bilo za vse dovolj prostora.

Pripravili so tudi košare in lestve za trgatve.

Tako so pričakali babičin dan. Prišel je ravno na nedeljo.

Nebo je bilo modro in na njem ni bilo niti enega oblčka. Sonce je toplo sijalo in je bilo polno ljubezni do zemlje.

Zrelo grozdje v vinogradih je dišalo daleč naokrog. Še posebno lepo je dišalo okoli babičine hiše.

Babica je stopila v kuhinjo in je hotela zakuriti v peči in skuhati kosilo. Pa je prišla njena hčerka in ji rekla:

»Babica, ti le sedi. Kuhala bom danes jaz.«

Hotela je babica prinesti drv iz drvarnice, pa so pritekli otroci in ji rekli:

»Babica, ti le sedi. Drva bomo prinesli sami.«

Babica je hotela iz vodnjaka načrpati vode, pa je prišel sin. Objel jo je in rekel:

»Vode bom načrpal za ves dan.«

Hotela je babica najmlajšega vnuka umiti in obleči, pa je prišla snaha in ji rekla:

»Babica, hvala, bom že sama. Danes je tvoj dan.«

Prihajali so gostje in babico pozdravljali.

Prihajali so sinovi in hčere in vnuki od blizu in daleč.

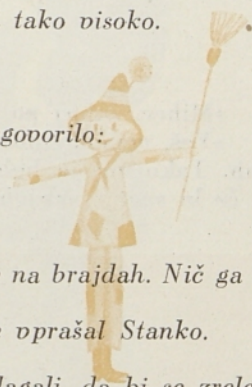
Zbirala se je velika družina in babici se je širilo srce od radosti.

Danes vam predstavljamo mladinsko pisateljico **Elo Peroci**

Ela Peroci je ena naših najboljših mladinskih pisateljic. Sama ima otroke, in zgodbice, ki jih napiše, so kakor zajete globoko iz otroških src. Poleg številnih krajsih sestavkov je napisala že sedem knjig za mladino, med njimi tri knjige pravljic. Dve knjigi je založba Mladinska knjiga nagradila z Levstikovo nagrado, eno pa Mlado pokolenje iz Beograda. Ne le pri nas, tudi drugod po svetu poznajo to pisateljico in jo cenijo. Številna njena dela so prevedena v razne jezike: srbohrvatski, makedonski, nemški, poljski, češki in holandski. Tudi na straneh »Mladega roda« se boste večkrat srečali s to pisateljico. Danes objavljamo odlomek njene zgodbice »Babičin dan«, ki vam bo prav gotovo všeč.

Vnuki so se je oklenili. Držali so jo za dolgo in široko krilo, na roke so se ji obešali in jo klicali: »Babica, babica, vidiš, prišli smo.«
»Poglejte, tam so lestve,« jim je rekla, »pojdite in pričnite trgati. Sladko je.«
Pobrali so košare, splezali na lestve in pričeli trgati zrelo grozdje, Smeli so ga zobati po mili volji. Nekaj časa so kar molčali, tako so ga hiteli jesti.
»Kako je dobro,« so si potem pripovedovali in se veselili, da so splezali tako visoko.
»Poglejte, kje sem!« je vpila Anka.
»Jaz sem še višje!«
»Tako visoko pa ni nihče, kakor jaz,« je kričal Stanko.
Tik nad njim se je nekaj zganilo in ga prestrašilo. Zašumelo je in spregovorilo:
»Jaz sem najvišje.«
Vsi so se ozrli kvišku in spoznali njega, ki se je hvalil:
»O, slamnati mož!«
»O, strašilo, motovilo!«
»Nič motovilo,« se je uprl. »Zvesto sem stražil grozdje. Le pogledjte, vse je na brajdah. Nič ga niso vrabci pozobali.«
»Če si tako zvesto stražil, pa nam še povej, kje so najslajši grozdi?« je vprašal Stanko.
»Najvišje. Tam so najslajši.«
Najlepše grozde so potem polagali v veliko košaro. Previdno so jih polagali, da bi se zrele jagode ne razsule, in ko je bila košara polna, so jo nesli babici.
»Obrali smo najlepše in najslajše grozdke. Naj bodo samo zate, babica,« so ji rekli.

Vprašanja

Očka, kaj žrgolijo,
očka, kam pa letijo
ptičke, procesije črne?
Očka, ali se vrne
mamica z lastovko malo?
Prazno je gnezdo ostalo...

— Sinek, v slovo žrgolijo,
sinek, k jugu letijo:
v trume tesne so se zbrale
ptičke, popotnice male.
Sestric lastovk je truma
dala še tvoji poguma:
k jugu, k soncu jo vabi,
gnezdeca pa ne pozabi.

Previdni Mihec

»Mihec, zakaj pa si šel s čevlji spat?«

»Veš, mama, sinoči se mi je sanjalo, da sem hodil bos po ostrih črepinjah in sem se porezal po nogah. Tako me je bolelo, da sem se kar zbudil. Danes pa sem šel s čevlji spat, da bi si ne porezal nog, če bi spet v sanjah hodil po črepinjah. Ali nisem storil prav, mamica?«

M A L I B E S E D N J A K

Previdni Mihec
v čevljih spat
sinoči
sem sanjal
hodil bos po

Cautious Micky
to bed with shoes on
last evening
I was dreaming
was walking

Michel est prevoyant
chaussé au lit
hier soir
je revais
marchait nu pieds
par des tessons
aigus

Der vorsorgliche
Michel
beschuh zu Bett
gestern abend
ich träumte

ostrih črepinjah
se porezal po nogah
je bolelo

barefoit on sharp
potsherd
cut my feet
it was hurting

me suis coupé aux
pieds
faisait mal
jemeréveillai

ging barfuss auf
scharfen Scherben
schnitt mich in die
Füsse

sem se zbudil
danes
v sanjah
ali nisem storil prav

I awoke
today
in my dreams
haven't I done right?

aujourd'hui
dans mes rever
n'ai — je pas ugi
comme il fant?

es scherzte
ich erwachte
heute
im Traum
habe ich nicht recht
getan?